

Ett
förändringsförslag
av
Eric Sigfrid Perssons
Malmgården
En takträdgård

SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet

Fakultet för landskapsplanering, Trädgård – och Jordbruksvetenskap, LTJ

Författare: Annika Karlsson

Titel: Ett förändringsförslag av Eric Sigfrid Perssons Malmgården

Nyckelord: funkisträdgård, 1930 – talets funkis, Eric Sigfrid Persson och Malmgården

Handledare: Åsa Bensch, SLU, Område Landskapsplanering

Examinator: Kaj Rolf, SLU, Område Landskapsplanering

Kurstitel: Självständigt arbete för Landskapsingenjörer

Kurskod: EX0359

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grund C

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2009

Förord

Detta examensarbete är skrivet inom Landskapsingenjörsprogrammet under våren 2009, och omfattar 15 högskolepoäng. Arbetet är skrivet på C – nivå, inom ämnet landskapsplanering.

Handledare är Åsa Bensch och examinator Kaj Rolf.

Jag skulle vilja tacka Åsa Bensch, min handledare, för tips och råd under arbetets gång. Lisa Holmdahl, boende på Malmgården, för de möten du samordnat under arbetets inledningsveckor. Sist men inte minst, min familj och de vänner som varit ett stöd och motiverat mig på ett eller annat sätt.

Sammanfattning

Takträdgårdar som vilar på ett takbjälklag är något vi allt oftare ser i våra samhällen idag. Det ökade markpriset, kraven på närhet till parkeringsplatser och det ständigt växande behovet av nya bostäder gör att det inte är ekonomiskt hållbart att anlägga angränsande parkeringsplatser ovan mark utanför bostadskvarteren. Vilken växtbädd samt vilket växtmaterial som är lämpligt att använda är den ständiga frågan. Malmgården, som byggdes under funktionalismen 1934 – 1935 av byggherren Eric Sigfrid Persson, har en innegård som är just anlagd på ett takbjälklag.

Detta arbete vill ge exempel på vad som var tidstypiskt för en utemiljö skapad under funkisperioden 1930 - 1940, vad som var Eric Sigfrid Perssons speciella särdrag samt alternativ på växtbäddar och växtmaterial som kan användas just på BRF Malmgårdens takträdgård. Målet med arbetet har varit att skapa ett gestaltungsförslag över BRF Malmgårdens takträdgård som visar tydliga tecken på en "funkismiljö" Eric Sigfrids särdrag samtidigt som de boendes önskemål tillgodosetts. Utöver detta skall växtmaterialet i förslaget vara anpassat till den föreslagna växtbädden och bostadsgårdens klimat. Resultatet blev en bostadsgård som har en större sammanhängande gräsyta, fler sittplatser samt är mer barnvänlig än idag. De växter som valts ut är bland annat buskarna snöbollsbuske, ölandstok, spirea samt perenner som olika sorters näva och funkia. Växterna har alla kriterierna att föredra en genomsläpplig - väl-dränerad jord.

Den största begränsningen vid utformningen har varit växtmaterialet. Detta för att mycket av det växtmaterial som användes under funktionalismen föredrar fuktigare jordar, och klarar inte förhållandet på en takträdgård. Det anläggningsmaterial som valts till dessa är Veg Techs material, vilket idag är Sveriges ledande företag inom branschen. De har anläggningsmaterial som är beprövat och anpassat till just gröna tak och takträdgårdar.

Innehåll

1 Inledning.....	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte.....	6
1.3 Avgränsning	7
2 Metod och material.....	8
3 Litteraturstudie.....	9
3.1 Funktionalismen	9
3.1.1 Historia	9
3.1.2 Utemiljöns utformning	9
3.1.3 Växtmaterial	12
3.2 Takträdgårdar	13
3.2.1 Tak	13
3.2.2 Terrasstak och takträdgårdar	14
3.2.3 Intensiv och extensiv vegetation.....	14
3.2.4 Fördelar och nackdelar med gröna tak och takträdgårdar	15
3.2.5 Växtbäddens material	17
3.2.6 Växtbäddens uppbyggnad.....	19
3.3 Eric Sigfrid Persson	24
3.4 Malmgården	27
3.4.1 Historia	27
3.4.2 Förändringar.....	29
3.5 Malmgården idag	30
3.5.1 Klimat och ståndort	32
3.5.2 Växter som passar på Malmgårdens takträdgård	33
4 Resultat.....	34
4.1 Sammanställning enkät	34
4.2 Förslag	37
4.2.1 Planteringsytorna	40
4.2.2 Växtbädden	41
5 Diskussion	42
6 Källförteckning.....	45
Bilagor.....	49

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Bostadsrättsföreningen Malmgården i Malmö, kontaktade SLU i Alnarp, med syftet att få hjälp med ett gestaltungsförslag över deras bostadsgård. Kvarteret och tillika Malmgården byggdes av byggherren Erik Sigfrid Persson i mitten utav 1930 – talet.

Efter att ha tagit del av den förfrågan, se bilaga 1, som BRF Malmgården gjort tog jag kontakt med Magnus Ydmark, som är medlem i Malmgårdens trädgårdsgrupp. Genom mejlkontakt med honom och Lisa Holmdahl, även hon medlem i Malmgårdens trädgårdsgrupp, bokade vi in ett möte. Under mötet med trädgårdsgruppen framgick det att en del av bostadsgården är anlagd på ett takbjälklag, med ett garage under, och att mycket av strukturen på denna del önskades bevaras. Dock fanns det önskemål kring fler sittplatser, fler öppna ytor och en mer barnvänlig miljö än i dagsläget.

Bostadsgårdar på takbjälklag är något som vi ser allt oftare i vårt samhälle. Det ökade markpriset, krav på närhet till parkeringsplatser och det ständigt växande behovet av nya bostäder gör att det inte är ekonomiskt hållbart att anlägga angränsande parkeringsplatser ovan mark utanför bostadskvarteren.

Utifrån dessa faktorer finner jag det intressant att skaffa mig kunskap kring skapandet av en takträdgård, med ett ståndortsanpassat växtmaterial som, i detta fall, återspeglar 1930 – talets anda.

1.2 Syfte

Syftet med arbetet är att få en bättre förståelse för uppbyggnaden av en vegetationsyta på ett takbjälklag. Genom de kunskaper jag samlat på mig under min studieperiod, samt genom nytt vetande återskapa en takträdgård som speglar Erik Sigfrid Perssons ursprungliga idé, men som är anpassat för anläggning på ett takbjälklag. Mycket energi kommer att läggas för att anpassa trädgården till de boendes krav med fokus på trivsamt, lättskött och harmoni. De frågor jag önskar besvara med detta arbete är:

- Vad karakteriserar växtmaterialet på ett funkisinspirerat 30 - tals grönområde?
- Vad var Erik Sigfrid Perssons särdrag?
- Hur kan en omgestaltning av BRF Malmgårdens takträdgård se ut, med hänsyn till ovan nämnda frågeställningar och vilka är begränsningarna?
- Vilket växtval är det som lämpar sig bäst på Malmgården, och vad är det som gör att de faktiskt är mest lämpliga?

1.3 Avgränsning

BRF Malmgården, i Malmö, byggdes på 30 – talet, då funktionalismen drog i gång i Sverige. Byggherren för detta bostadsområde var Eric Sigfrid Persson, som idag ses som en av Malmös mest framstående byggherrar. En del av denna bostadsgård ligger på ett takbjälklag. Det är just denna del som jag har valt att studera i mitt arbete. I detta arbete kommer förslag på växtbädd och växtmaterial som kan passa på just denna plats att behandlas. Växtmaterialet kommer att väljas med hänsyn till ståndorten, men kommer i största mån att försöka återspegla det växtmaterial som Eric Sigfrid Perssons använt sig av. Fokus kommer att riktas mot trädgårdsgruppens önskemål, var funktion samt vad som var Eric Sigfrid Perssons egna särdrag.

Då examensarbetet skall färdigställas på relativt kort tid så kommer inte några detaljplaner, planteringsplaner, skötselplaner, växtkvalitéer, hållfasthetsberäkningar, kostnader eller någon materiallista att presenteras i detta arbete. Materialval såsom gångytans -, kantstödens -, plankens -, pergolans - eller lekplatsens material kommer därför bara att nämnas. Planteringsytorna kommer istället att illustreras som grova illustrationsskisser med beskrivande text och tillhörande växtlista.

2 Metod och material

Material till arbetet har samlats genom litteraturstudier, sökningar på internet, möten, telefonintervju samt en inventering av BRF Malmgården. Inspirationen till förslaget har funnits genom besök på BRF Malmgården samt andra bostadsgårdar på Södervärnsgatan och Spånehusvägen i Malmö och i litteratur.

Dessa metoder har använts för att det finns mycket tillgänglig information kring ämnet i både litteratur och på internet dessutom passar denna metod mig personligen bäst.

Genomförda möten med universitetsadjunkterna Kaj Rolf¹ och Torsten Hörndahl² vid SLU i Alnarp samt den spontana telefonintervju som hölls med professor Christer Nilsson³ vid SLU i Alnarp hade som syfte att utreda takbjälklagets bärighet, dock gav detta inget resultat.

En enkätundersökning samt genomfört möte med BRF Malmgårdens trädgårdsgrupp gav mig den information om vilka önskemål de boende har kring utformningen av takträdgården.

Litteratur har sökts genom internetsökningar, Alnarps biblioteks- Malmö Stadsbiblioteks- och Libris sökmotor. Annan litteratur som studerats är rekommendationer från Tobias Emilsson, forskare vid SLU i Alnarp och Lisa Holmdahl, boende på BRF Malmgården. Dessutom har tidigare examensarbeten inspirerat och uppmuntrat till annan relevant litteratur.

Vid sökningar via Internet samt diverse sökmotorer användes sökord som funktionalism, funkis, 30 – talets trädgårdar, funkisträdgård, 1930 – talets funkis, stockholmsutställningen, Eric Sigfrid Persson, Malmgården, Ulla Hårde, gröna tak, takträdgårdar med mera.

---

¹ Universitetsadjunkt Kaj Rolf

² Universitetsadjunkt Torsten Hörndahl

³ Professor Christer Nilsson

3 Litteraturstudie

3.1 Funktionalismen

3.1.1 Historia

Det var efter Stockholmsutställningen 1930 och ett reportage i tidsskriften *acceptera* som funktionalismen som stil slog igenom på riktigt (Sommar, I. 2006, s. 17). Det hade tidigare funnits två stora utställningar i Stockholm, en år 1897 och en år 1909. Dessa två utställningar hade syftet att sprida den svenska miljökonsten. Nästa uppmärksammade utställning var Stockholmsutställningen 1930, som skiljde sig från de föregående utställningarna markant. Denna utställning riktade sig åt alla människor, även de personer med något magrare ekonomi, vilket de andra utställningarna inte gjort, då målgruppen varit överklassen (Råberg. 1972, s. 146).

Själva presenterade funktionalisterna sina idéer som 1800 – talets totala motsats, vad gällde både mottot och standarder. Detta gjorde att man nu fick röra sig fritt i parken samt att de strängt tog avstånd från mönsterplanteringarna och överklasstämpeln (Flinck, M. 1996, s. 202). Det var inte bara 1800 – talets totala motsats, stilen var även den totala motsatsen till 1920 – talets individualism, där en kvalitetsmedveten hantverkstradition plötsligt ställdes mot funktionalismens moderna industriella massproduktion (Råberg. 1970, 1972, s. 146).

Den nya stilen hade bland annat syftet att möjliggöra en ändrad bostadssituation för det fattigare skiktet i samhället, alla skulle nu ha möjlighet att bo bra oavsett inkomst (Råberg. 1972, s. 148). Detta löstes genom att skapa högre flerfamiljshus, vilket gav fler bostäder på samma yta (Andréasson, A. 2007, s. 46) Ett annat syfte var att förändra människors syn på sin bostad. Bostaden skulle nu bli en plats att umgås på (Stockholms Läns Museum, uå). Vardagsrummen centrerades i bostaden, med en eftersträvan att hela familjen skulle kunna träffas. Barnen skulle få plats att leka samtidigt skulle det finnas plats för de vuxna att kunna sitta och umgås (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 216).

Formerna var det som karaktäriserade funktionalismens byggnader. Nu var fasaderna släta, odekorerade och kuben eller cylindern var de former som inspirerade (Stockholms Läns Museum, uå), se figur 1. Husen kläddes med stora altaner och balkonger, vilka riktades mot solen, då det var ljuset och rymden som arkitekterna eftersträvade (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 26). Formen på husen påverkades även av en annan faktor, bilen. Kulturen kring bilen började ändras och allt fler familjer köpte nu bilar, detta gjorde att husen allt oftare ritades med garage (Stockholms Läns Museum, uå).

Figur 1. Funkishus från 1938

3.1.2 Utemiljöns utformning

Alla trädgårdar och parker som utformades utifrån funktionalismens motto, planerades utefter de behov som skulle tillfredställas på platsen. Det arkitekterna tog hänsyn till, vid planeringen, var parkens storlek, befolkningens sammansättning och ålder samt vilka funktioner platsen skulle ha, dvs. vilka aktiviteter som skulle äga rum på platsen. (Flinck, M. 1996, s. 201)

Det som ofta karakteriserar funktionalismens trädgårdar och parker är häckarnas linjer, de stora gräsytorerna och dammarna som är beklädda med olika vattenkonster och skulpturer. Även volymen från trädens kronor och de friväxande buskarna som tidigare hade varit stramt inklippta och formade är ett karaktäristiskt tecken från funktionalismen. (Flinck, M. 1996, s. 202)

Vid utformningen var det viktigt att ta hänsyn till platsens naturliga terräng och växtlighet. Som Gösta Reuterswärd sa året 1934 (Andréasson, A. 2007, s. 48):

”Inga trädgårdssängar och konstgjorda stenpartier, inga trätrappor och inga sandgångar. Naturen skall inte våldföras. Bara lite justeringar här och där”

Därför fanns det inte någon möjlighet att använda sig av något formschema eller någon särskild mall eller stil, utan arkitekterna var tvungen att utgå ifrån den ursprungliga platsen varje gång. Då man ville utnyttja parkens yta så väl som möjligt i kombination med höjd trivselkänsla på platsen så placerades sittgrupper och pergolor med intilliggande rabatter ut. Lekplatser, stenpartier och krukor med sommarblommor var andra delar och detaljer som planerades in, med syftet att öka både användningen och trivseln. (Flinck, M. 1996, s. 202)

Denna naturliga anpassning bygger på 1800 – talets nationalromantiska fascination till den vilda naturen, men speglar även den engelska romantiska parktraditionen. Trots detta så ansåg de svenska arkitekterna att stilen inspirerades av traditionell svensk naturkänsla, som uppmärksammades internationellt under 40 - 50 talet. (Flinck, M. 1996, s. 202)

3.1.2.1 Villaträdgården

Trädgården skulle vara en förlängning av hemmet, som nu skulle sträcka sig ut i naturen. För att kunna realisera denna tanke så byggdes husen nu med stora fönster, som släppte in massor av ljus och gränsen mellan ute och inne blev nu mer vag. Växter som placerades i fönstren, förstärkte den eftersträlvade känslan av att hemmet var en del av naturen. (Flinck, M. 1996, s. 261)

Förutom detta skulle även trädgården vara en behaglig plats att vistas på, helst ha flera funktioner och detta kunde man få genom att planera trädgården i olika rum. Exempel på dessa rum är; ett blomsterrum, ett rum för gräsmattan - vilket var trädgårdens allra viktigaste rum. Det planerades även för olika nyttorum såsom, en ekonomigård, där det fanns plats för soptunnor, tvättvinda och bodar, ett rum för fruktträd och köksträdgård. (Flinck, M. 1996, s. 262) För att inte störa den behagliga känslan av trädgården så placerades dessa nyttorum så långt ut i trädgårdens kanter som möjligt. Detta var ett sätt att förhindra att nyttorummen skulle synas från terrassen eller från trädgårdens huvudrum. (Flinck, M. 1996, s. 242)

För att kunna slappna av och göra vad man ville utan att bli störd av grannar eller andra människor som passerade utanför tomten, så inhägnade man trädgården, ofta med plank eller mur som sattes upp längs tomträn. Ett annat effektivt sätt att få insynsskydd var att låta klättrväxter växa upp på pergolan eller på spaljéer. (Flinck, M. 1996, s. 261)

3.1.2.2 Bostadsgården

Rumsligheten på de bostadsgårdar som byggdes under 1930 – talet kan ofta ses som harmoniska idag. Helheten känns komplett med de sammanhängande gräsytorerna och de stora träden, husens småskalighet gör tillsammans med det gröna att gården känns överskådlig. (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 18 - 20).

Bostadsgårdens utformning planerades inte efter samma rumsindelning som i villaträdgården, utan strukturen på bostadsgården var ofta betydligt enklare (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 27). På 1930 – talet var det främst tre funktioner transportutrymme, tvätt – och torkställningar samt en prydnadsträdgård som planerades in på bostadsgården. Transportutrymmet anlades med en bred och stor hårdgjord yta längs husfasaden. Tvättlinor och piskställningar utgjorde här nyttorummen vilka mindre sällan doldes bakom höga buskar eller under träd. Prydnadsträdgården talar för sig själv, det var en yta som inte skulle användas (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 27). På en del gårdar anlades trots det en lekplats på gräsmattan. Lekplatsen som bestod av sandlåda och klätterställning, som nästintill utan undantag omgärdades med staket, då med intilliggande sittplatser och rabatter. Detta sätt att planera bostadsgårdens utemiljö, begränsade att andra aktiviteter såsom bollspel eller dylikt kunde utföras på området. (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 20) Utformningen på bostadsgården bestämdes till stor del, enligt trädgårdsarkitekten Ulla Bodorff, av de krav som fanns gällande "brandgator, kol – och oljeintag samt pisk – och vädringsplatser" (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 27). I vissa fall så anlätades arkitekter att utforma utemiljön på gårdarna, detta för att kunna få en så trivsamt miljö som möjligt (Flinck, M. 1996, s. 249).

3.1.2.3 Mindre kvartersparker

Där de mindre kvartersparkerna anlades, fanns det ofta inte mycket plats att bygga grönområden på. Dessa parker riktades ofta till den yngsta och den äldsta målgruppen. Här fanns det en lekplats med sandlådor och plaskdammar för de minsta barnen, se figur 2. Medan det för den äldre generationen fanns lugna områden med sittplatser, som var omringade med blomsterrabatter. Rabatterna bestod ofta av en blandning av buskar, rosor, perenner, lökväxter och annueller. (Flinck, M. 1996, s. 201-202)

Figur 2. Plaskdam

3.1.2.4 Den större parken

De större parkerna planerades inte efter en direkt åldersgrupp, dock skulle detta vara en plats där ungdomarnas aktiviteter skulle kunna utföras. Hela familjer skulle få utrymme till aktivitet och det satsades på stora gräsytor till bl.a. bollspel och croquet och längs promenadstråken inne i parken placerades olika sittplatser på de ställen med bäst utsikt (Flinck, M. 1996, s. 202).

Ökad aktivitet på gräsytor innebar också ett ökat slitage. Detta resulterade till de försök man utförde genom att testa olika fröblandningar, med ett önskat resultat att hitta en så slitstark och hållbar gräsyta som möjligt (Flinck, M. 1996, s. 202).

3.1.3 Växtmaterial

Grundtanken arkitekterna hade var att skapa en så skötselfri miljö som möjligt, detta gjorde att varje enskild person fick möjlighet till att ha en vacker trädgård, även om inte tiden eller pengarna alltid räckte till. Blommande sommarblommor och perenner var nu inte det växtmaterial man satsade på, med anledning att skötselgraden var för hög. (Flinck, M. 1996, s. 266)

När det kom till valet av växter var det viktigt att varje enskild växts form skulle framhävas. Detta möjliggjordes genom att buskar ofta placerades i rabatter eller som solitärer. (Flinck, M. 1996, s. 266) Genom att ha ett långsiktigt tänkande, där varje växt placerades på en plats där växten hade utrymme att utvecklas till fullstorlek, gjorde inte bara att växtens form framhölls utan gjorde även ytan mindre skötselintensiv. (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 22)

På bostadsgården var det viktigt med stora träd, blommande prydnadsträd, buskar och häckar. (Persson, A & Persson, B. 1995, s. 22) Rumsligheten och växterna tillsammans som helhet ansågs viktigt så långsamväxande, städsegröna växter, såsom rododendron och barrväxter samt buskar med lång blomningstid användes ofta. Brokbladiga växter undveks, då effekter i olika gröna nyanser istället eftersträvades. Färg fick man genom blommande buskar, höstfärgade löv och bär. Perenner satsades nu istället på platser som var tillåtna att ha lite högre skötsel på och sommarblommor placerades allt oftare i krukor. (Flinck, M. 1996, s. 266) Vanliga arter man använde sig utav var bland annat mahonia, polyanthosor, japansk klätterros, berberis och rosenmalva. För komplett växtlista, se bilaga 2.

3.2 Takträdgårdar

Begreppet för tak, gröna tak, terrasstak eller takträdgård är ganska diffus. Under denna rubrik beskrivs skillnaden mellan ett tak, ett terrasstak och en takträdgård, samt skillnaden mellan en intensiv och extensiv vegetation. Dessutom beskrivs växtbäddens material, dess uppbyggnad, materialets vikter samt fördelar och nackdelar med gröna tak och takträdgårdar.

3.2.1 Tak

Tak innefattar tak som är ofrafikerade och för allmänheten har begränsat tillträde. Dock skall det finnas möjlighet att vistas där med anledning av frekvent tillsyn, då i form av underhåll, drift eller skötsel av diverse skorstenar, fläktanordningar och kondensorer. Till denna grupp hör även gröna tak. De gröna taken är extensiva med ett lågväxande, självförnyande växtmaterial som kräver minimal tillsyn och skötsel samt klarar sig helt utan bevattning (Pittsburgh. 1992,s.231).

Gröna tak är en ny – gammal teknik som har börjat uppmärksammas mer och mer på senare tid. Anledningen till detta är människans ökade hänsyn till miljön och framförallt den ekonomiska aspekten. Att ett bevuxet tak håller både tätt och ger en behaglig inomhustemperatur, där temperatursvängningarna är långsamma, var anledningen till att man använde sig utav gröna tak förr. Växtmaterialet som då användes var varken sedum eller mossa, utan istället var det gräs som då växte på ett torvlager. (Pittsburgh. 1992, s. 232).

En – skiktuppbyggnad är ett alternativ man kan använda sig utav vid gröna tak, innehållande mossa – sedum eller mossa – sedum- och örtvegetation, se figur 3. Det man bör ha i åtanke är att det på ett platt tak, som har en lutning upp till 10 grader, kan vara svårt att få dräneringen att fungera korrekt (Nyström, P. & Söderblom, P. 1993, s. 7). För närmare information kring växtbäddens material, se under rubrik 3.2.5 Växtbäddens material.

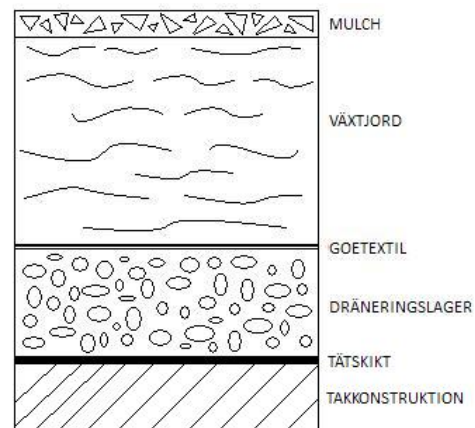

Figur 3: En - skiktmodellen

3.2.2 Terrasstak och takträdgårdar

Ett terrasstak innefattar antingen ett gårdsbjälklag eller ett parkeringsdäck. Gårdsbjälklaget är ofta dimensionerat för gångtrafik medan parkeringsdäcket är dimensionerat för fordonstrafik (Pittsburgh. 1992, s. 29). Skillnaden mellan ett gårdsbjälklag och en takträdgård är att gårdsbjälklaget ofta bara har inslag av växter medan en takträdgård har mer vegetation som ofta består av träd, buskar och perenner som kräver en regelbunden tillsyn och skötsel (Pittsburgh. 1992, s. 232). Detta gör att vegetationen på en takträdgård räknas som en intensiv vegetation (Nyström, P. & Söderblom, P. 1993, s. 3). Tekniken är i sin uppbyggnad tekniskt krävande och växtbäddens och vegetationens utformning är oerhört viktig, då en maximal användning, med olika aktiviteter är målet (Pittsburgh. 1992, s. 234).

En växtbädd till en takträdgård, där vegetationen innehåller perenner, buskar eller träd, bör växtbädden däremot byggas i tre lager, se figur 4. (Nyström, P. & Söderblom, P. 1993, s. 7) För närmare information kring växtbäddens material, se under rubrik 3.2.5 Växtbäddens material.

Figur 4: Tre – skiktmodellen

3.2.3 Intensiv och extensiv vegetation

Man kan dela in vegetationen efter skötselinsatsen, ofta grundas detta på hur mycket vatten eller ogrärensning en yta behöver. Intensiva ytor – innebär hög skötselinsats medan extensiva ytor kräver en lägre insats. Man kan enligt Nyström, P. & Söderblom, P (1993) dela in det så här:

- Extensiv vegetation – Vegetation som periodvis klarar att växtbädden är helt torr. Vegetationen klarar sig på nederbörden och behöver inte stödbevattnas
- Halvintensiv vegetation – Vegetation som med hjälp av konstgjord vattenlagring, klarar sig på den naturliga nederbörden.
- Intensiv vegetation – Vegetation som inte klarar sig på nederbörden, och behöver därför stödbevattnas för att inte torka ut.

3.2.4 Fördelar och nackdelar med gröna tak och takträdgårdar

Fördelarna med att använda sig av vegetationsbevuxna tak är många. Framförallt så är det en viktig del ur miljösynpunkt då vegetationen förbättrar klimatet i våra tätbebyggda städer. Idag täcks arealen inne i centrum med upp till 90 % av bebyggelse och hårdgjorda ytor. Avvattningen på dessa ytor är hög, där de hårdgjorda ytorna avvattnar mellan 80 – 100 % utav regnvattnet. Vid direkt solinstrålning stiger temperaturen snabbt och då ytvatten saknas blir klimatet i staden mycket torrt kort tid efter ett regn. (Pittsburgh. 1992, s. 233) För att kunna avvattna dessa ytor krävs att det finns ledningar under mark som har kapacitet nog att ta emot nederbörden, som vid ett 15 minuters 2- års regn kan bli upp till ca 100 l/sek och hektar i Malmö. Dessa ledningar är antingen kombinerade eller separata. I separata system tas dagvattnet respektive avloppsvattnet hand om var för sig och i kombinerade system kombineras avlopps – och dagvatten i ett. Vid kombinerade system breddas ofta ledningarna vid kraftigt regn och överflödigt vatten rinner då orenat ut i våra vattendrag. (Holmstrand, O & Lindvall, P. Uå, s. 3 - 5) Ovan nämnda plus det faktum att det är brist på växtlighet inne i staden är att den värme, det damm och de avgaser som bland annat våra bostäder, industrier och fordon släpper ut, inte kan bindas till något. Luften blir som resultat varm och kraftigt förorenad (Pittsburgh. 1992, s. 233).

Genom lokalt omhändertagande av dagvattnet, LOD, kan dessa problem förebyggas. En förutsättning för att detta skall fungera är att föra in mer växtlighet i staden. Ett enkelt sätt att göra detta är att anlägga gröna tak på redan befintliga byggnader och/eller att införa gröna tak och takträdgårdar på nybyggnationer. Studier som utförts vid SLU i Alnarp visar att ett grönt tak reducerar den årliga avrinningen med ca 50 % (SLU. 2008) Detta tillsammans skulle förbättra luften, mikroklimatet, minska mängden förorenat vatten i vara vattendrag och skapa bättre boende- och arbetsmiljöer inne i staden. Detta för att växtligheten bland annat binder stoff, sot och damm (Pittsburgh. 1992, s. 233). Dessutom fördröjs och filtreras dagvattnet genom växtbädden vilket gör att dagvattensystemen inte överbelastas vid regn.

En nackdel med en takträdgård kan vara den tekniska hållbarheten. Hållbarheten kan variera kraftigt beroende på projektering, utförande, material- och växtval samt skötseln på ytan. Vid anläggandet av en takträdgård är det viktigt att ta hänsyn till vilket byggnadsmaterial som är lämpligt att använda. För att få ett hållbart resultat krävs det att man använder material av god kvalitet och som inte bryts ned efter ett visst antal år. Används ett sämre material eller att man slarvar vid anläggandet så kan det i framtiden orsaka stora skador på taket och byggnaden under, vilket kostar en hel del att reparera.(Osmundson, T.1999,s.163)

När det uppstår läckage på ett terrasstak kommer skador oftast utifrån. Det är ytterst sällan som dessa skador uppkommer på grund av fukt inifrån. Det finns, enligt Svensk Byggtjänst, ett antal vanliga orsaker som kan ligga till grund för läckage. Här är några exempel (AB Svensk Byggtjänst. 1994,s.127):

- Tätskiktet går sönder på grund av rörelser i skyddsbetongen.
- Skador kan ha uppkommit vid läggandet av tätskiktet, ofta då vid uppdragning kring väggar.
- För låg uppdragning av tätskiktet kring dörrar, särskilt om tätskiktet ligger ovan värmeisoleringen.
- Skador under byggnadstiden.

Rotinträngningar kan även det vara ett problem. Orsaken till rotinträngning är ofta att jordvolymen är för liten eller att jorden i växtbädden håller en för låg kvalitet. Detta tillsammans resulterar i att rötterna letar sig igenom tätskiktet på jakt efter näring och vatten. Vissa växter har aggressiva rotsystem, och bör därför inte användas på en takträdgård. Genom att vara medveten om rotsystemets utveckling, använda sig av ett lämpligt växtmaterial samt ha ett bra rotskydd så kan problem, i form av rotinträngning, i framtiden förebyggas. (Stål, Ö. 1995, s. 2)

Fördelar

- Minskad förorening av ytvattnet
- Minskad och fördröjd dagvattenhantering
- Renare och svalare luft
- Förbättrat mikroklimat i staden
- Bättre boende- och arbetsmiljö

Nackdelar

- Dyrt byggnadsmaterial
- Regelbunden skötsel och tillsyn
- Kan medföra övergödning, vid felaktig gödselgiva.
- Dyra reparationer vid eventuella läckage

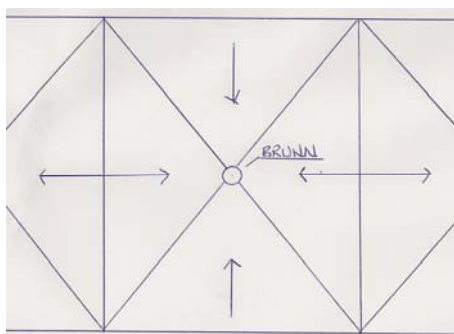
3.2.5 Växtbäddens material

Växtbäddens vikt är ofta ett problem man måste ta hänsyn till vid projekteringen av gröna tak, terrasstak eller takträdgårdar. För att kunna bygga ett så tjockt lager med jord som möjligt, utan att det påverkar vikten, bör man med fördel använda sig av en lätt och väl-dränerad jord. Samtidigt skall jorden ha egenskaperna att kunna hålla vatten och näring samt vara stabil. En ostabil jord bryts snabbt ner och jorden behöver då bytas ut eller fyllas på tidigare än planerat. (Osmundson, T. 1999, s. 170)

Växtbädden byggs upp i olika lager, se figur 1 & 2. Nedan beskrivs växtbäddens olika delar från tätskikt till mulch.

Tätskikt – Läggts ovan takbjälklaget. Det är viktigt att tätskiktet är helt tätt, och tål det vattentryck som kan uppstå, då det annars kan det orsaka fuktskador på byggnaden under (AB Svensk Byggtjänst. 1994, s. 63). Det finns många olika varianter på tätskiktstyper idag, några exempel är gummiduk, bitumen, CPE – och PVC – plast. Man bör inte använda sig utav PVC – plast då det vid förbränning avger dioxiner och klorgasar. Dessa ämnen är giftiga för oss och naturen. Bitumen är däremot ett material man kan använda sig utav. Det är ett naturligt material, som kommer som en biprodukt från raffinerad olja. (Pittsburgh. 1992, s 255) På en takträdgård är det viktigt att det finns någon form av dränering ovanför tätskiktet, det är dessutom viktigt att det kompletteras med ett rotskydd, vilket har syftet att förhindra rotinträngningar (AB Svensk Byggtjänst. 1994, s. 126). Typar® av modellen 3407 och 3607, är en sorts geotextil som är uppbyggd utav termiskt sammanfogade fibrer. Dessa modeller fungerar utmärkt som rotskydd. (Stål, Ö. 1995, s. 4)

Dräneringslager – Läggts direkt ovan takets skyddande tätskikt. Skall bestå av ett grovkornigt material, där vatten lätt kan ta sig igenom. Ett dåligt dräneringsystem kan resultera i att plantor dör och att konstruktionen under kan få kraftiga fuktskador. (Osmundson, T. 1999, s. 163 - 164) Exempel på material som kan användas till dräneringslager är makadam, siktad samkross, tvättad naturgrus eller natursingel (Pittsburgh. 1992, s. 65) För att dräneringen skall fungera ordentligt är det viktigt att tätskiktet på taket har en lutning på minst 1 %, samt att det placeras brunnar vid lågpunkterna. Man kan planera tätskiktsslutningen på olika sätt, såsom enkel- eller dubbelriktad lutning. Den enkelriktade lutningen kan vara att man leder vattnet mot en längsgående rännal, som i sin tur har ett inbyggt fall. Dubbelriktad lutning utförs ofta enligt kuvertmodellen, se figur 5. Dock bör man ha i åtanke att den dubbelriktade lutningen är både svårare och dyrare att anlägga än ett enkelriktat fall. (Pittsburgh. 1992, s. 243)

Figur 5. Kuvertmodellen

Geotextil – Läggts ovan dräneringslagret, har syftet att förhindra att finkornigt material kommer ner i dräneringslagret och sätter igen vilket då försämrar dräneringskapaciteten i växtbädden (Osmundson, T. 1999, s. 163). Vid val av geotextil är det viktigt att de krav som nämns i Anläggnings AMA – 07 eller ABT – 05 uppnås. Ett exempel på en geotextil som kan användas är Byggros Geotextil – non – woven eller Enkadrain 5004 - 5006 (Byggros. Uå).

Fuktighetshållande lager – Kan ligga som ett lager under växtjorden. Detta lager kan bestå av exempelvis stenull eller lera och har syftet att hålla fukt kvar i växtbädden, så att den inte torkar ut.

Växtjord – En jord som är anpassad efter det växtmaterial som skall användas på platsen. Jorden bör vara stabil, lätt, väl-dränerande, fuktighetshållande samt kostnadseffektiv. (Osmundson, T. 1999, s. 163) När jorden läggs på plats skall den vara fuktig, en för torr jord riskerar att utsättas för vinderosion, innan plantorna är på plats och är jorden för blöt så förstörs mikroporerna i jorden och strukturen i jorden blir dålig. (Osmundson, T. 1999, s. 177) Ett exempel på en växtjord man kan använda är en sandig naturjord (Pittsburgh. 1992, s 65). Viktigt är att jorden inte innehåller någon silt, då silten sätter igen geotextilen, och försämrar därmed dräneringen i växtbädden. (Osmundson, T. 1999, s. 175). Växtjorden kan delas in i tre typer, som är baserad på vilket jordsubstrat som ingår. Det kan vara naturjord, konstjord eller hydrokultur (Pittsburgh. 1992, s. 54). Naturjordar innefattar de jordar eller jordblandningar som har naturprodukter som utgångsmaterial (Pittsburgh. 1992, s. 54) i vilka man med fördel blandar i pimpsten eller lecakulor. Pimpstenen är lätt, binder vatten och påverkar inte jordens egenskaper och lecakulorna är även de ett lätt material, dock binder de vatten bättre när de slagits sönder⁴. Konstjordar har på grund av sin låga vikt och de specialegenskaper som kan fås, blivit en vanlig produkt som idag används. Hit räknas bland annat materialen stenull, hygromull och olika substratplattor (Pittsburgh. 1992, s. 54). Stenull - är en mineralull som tillverkas av bergarten diabas (Beijer Bygg. Uå). Hygromull – är ett material som är gjort på plastskum som blandas med växtjorden då den har en vattenhållande förmåga (Lindström, P. 2009) När man talar om hydrokultur menas att växterna växer i ett odlingsmedium, som exempelvis lecakulor eller stenull. Här har växterna tillgång till rena näringslösningar. Vid odling i växthus är detta ett vanligt odlingssubstrat. (Pittsburgh. 1992, s. 54).

Mulch/Täckbark – Läggts ovan växtjorden och kan bestå av lite olika material, som exempelvis träflis eller bark (Osmundson, T. 1999, s. 163). Mulchen har olika ändamål, dels minskar avdunstningen från jorden och dels så försvåras etableringen av ogräs på platsen. (Osmundson, T. 1999, s. 180)

---

⁴ Eva – Lou Gustafsson

3.2.6 Växtbäddens uppbyggnad

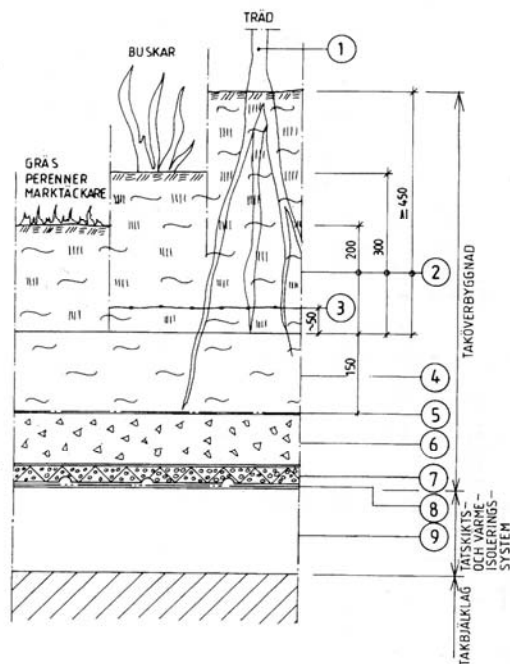
Det finns en mängd olika sätt att bygga upp en växtbädd som är anpassad till ett takbjälklag. Nedan presenteras två alternativ som med fördel kan användas för att bygga upp en växtbädd på en takträdgård.

3.2.6.1 Alternativ 1

Foamglas® System TT – 3 Normal, är en växtbädd som är baserad på en sandig naturjord. Växtbädden är uppbyggd i tre lager, dräneringslager, fuktighetshållande lager och växtjordlager, se figur 6. Sammansättningen av materialet i denna växtbädd är känslig för uttorkning, bevattning vid kraftig torra rekommenderas, olika mycket beroende på växtmaterial. (Pittsburgh. 1992, s 65)

3.2.6.1.1 Överbyggnadens delar

Tätskiktet TS – 2 fungerar både som ett värmeisoleringsystem och tätskikt (Pittsburgh. 1992, s 72). I växtbäddar till träd eller större buskar bör detta lager kompletteras med ett förstärkt rotskydd. Till träd bör en 8 mm tjock skyddsmatta av gummigranulat användas, där även ett extra mekaniskt skydd, av typen Nora, vilken är 30 mm tjock matta som är förklädd med en fiberduk på ovansidan, bör användas. Vid buskplantering rekommenderas en 2 mm tjock pvc – matta av typen Sarnafil, se figur 6 nr 7 - 9. (Pittsburgh. 1992, s 65)

Figur 6. System TT – 3 Normal

Dräneringslagret består av 100 mm makadam eller samkross, med fraktion 5 – 8 mm. Andra material som kan användas är sorterat, tvättad naturgrus eller natursingel, se figur 4 nr 6. (Pittsburgh. 1992, s 65)

Geotextil, skall bestå av en fiberduk gjord på polyester eller polypropylen, en rekommenderad modell är Terram 1000, se figur 6 nr 5. (Pittsburgh. 1992, s 41)

Fuktighetshållande lager består av 150 mm lera, se figur 6 nr 4. Vid busk eller trädplantering bör ett rotförankringsnät läggas ovan detta lager, exempelvis ett Novolen – nät. Är träden högre än 3 meter, skall speciella förankringkorgar för träd används, se figur 6 nr 3. (Pittsburgh. 1992, s 65)

Växtjorden består av en naturjord av typen sandig matjord. Tjockleken på detta lager varierar beroende på växt. Till gräs, perenner eller marktäckare skall detta lager vara 200 mm, till buskar skall detta lager vara 300 mm och till träd skall detta lager vara 450 mm, se figur 6 nr 2. (Pittsburgh. 1992, s 65)

Överbyggnadens totala vikt inklusive växtmaterial per m² uppskattas vara: Vikten är baserad på en sandig naturjord (Pittsburgh. 1992, s 65)

Gräs, perenner och marktäckare	Ca 685 kg
Buskar	Ca 845 kg
Träd	Ca 1075 kg, + 120 kg per 100 mm ökning av jordlagret

Varav växtmaterialiets vattenmättade vikt per m² uppskattas vara: (Pittsburgh. 1992, s. 62)

Gräs, perenner och marktäckare	Ca 10 kg
Buskar	Ca 30 – 50 kg
Träd; beroende på höjd och stamomfång	Ca 100 kg
Enskilda träd med höjden;	
≤ 6 meter	Ca 250 kg
≤ 10 meter	Ca 1200 kg
≤ 15 meter	Ca 6000 kg

3.2.6.2 Alternativ 2

Veg Tech AB är ett företag som arbetar med vegetationsteknik, vars framställda material är anpassat att användas till bland annat uppbyggandet av växtbäddar på gröna tak och takträdgårdar. Växtbädden är uppbyggd av tre lager, dräneringslager, vattenhållande lager och växtjordlager, se figur 7 - 11. Sammansättningen av materialet i denna växtbädd gör den mindre känslig för uttorkning. Bevattning rekommenderas, beroende på växtval, endast vid kraftig torka.

3.2.6.2.1 Överbyggnadens delar

Dräneringslagret består av Nophadrain® vilket är en 11 mm tjock profilerad matta gjord på polystyren. Beroende på trafikklass används lite olika modeller. På en yta med trafikklass G används Nophadrain 220, vid trafikklass 1 används Nophadrain 620 och på en tungt trafikerad väg med trafikklass ≥ 2 , används Nophadrain 620. Ovan takets tätskikt läggs ett 0,8 mm tjockt rotskyddslager, av typen Nophadrain® WSB 80. (Veg Tech. Uå, s. 59)

Som vattenhållande lager används Veg Tech Grodan®. Grodan® är 40 mm tjocka skivor av stennull, som läggs i olika tjocka lager, beroende på växtbäddens tjocklek och växtmaterial. På perenn – eller gräsbeklädda ytor, läggs Grodan® i två lager, och i växtbäddar för buskar eller träd, läggs Grodan® i tre lager. (Veg Tech. Uå, s. 58 - 60)

Växtjorden är helt baserad på naturligt material, såsom sand med fraktionen 0,5 – 2 mm, pimpsten med fraktion 2 – 8 mm, Hekla Green vilken är en pimpsten från vulkanen Hekla på Island med fraktionen 1 – 2 mm, kompost och elnarydsjord vilken är en lokalt hämtad jord innehållande jordmånen podsol och brunjord. Pimpsten är ett lätt material och har dessutom egenskapen att lagra växttillgänglig näring och vatten (Veg Tech. Uå, s. 60).

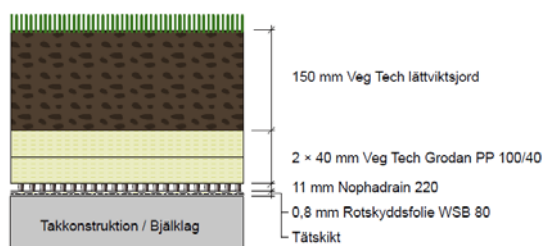
3.2.6.2.2 Växtbäddens överbyggnad och vikt per m²

Information och figurer hämtade ur Veg Tech produktkatalog 2009, s. 58 - 59

Gräsytor

Rekommenderar en total överbyggnad på 242 mm, där växtjorden utgör 150 mm, se figur 7.

Vattenmättad vikt: 270 kg

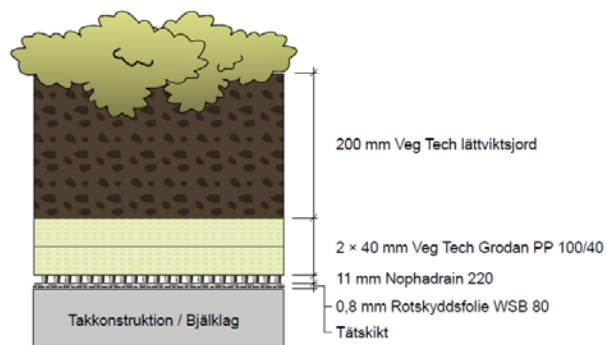

Figur 7. Överbyggnad till gräsytor

Perenner

Rekommenderar en total överbyggnad på 292 mm, där växtjorden utgör 200 mm, se figur 8.

Vattenmättad vikt: 330 kg

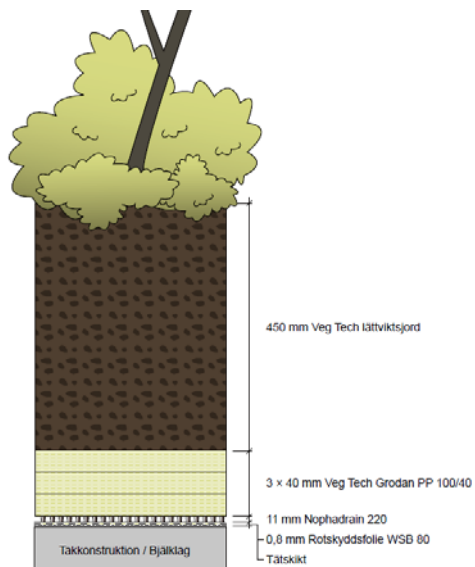

Figur 8. Överbyggnad till perenner

Mindre buskar och perenner

Rekommenderar en total överbyggnad på 382 mm, där växtjorden utgör 250 mm, se figur 9.

Vattenmättad vikt: 430 kg

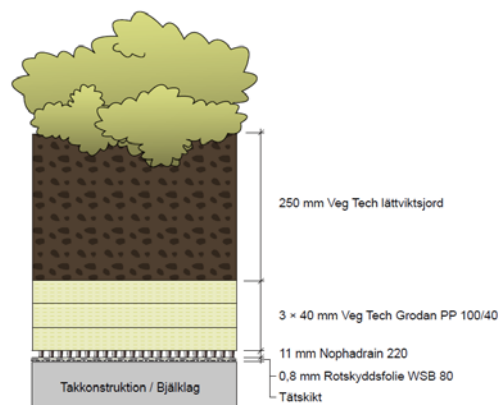

Figur 9. Överbyggnad till Mindre buskar och perenner

Större buskar och mindre träd

Rekommenderas en total överbyggnad på 582 mm, där växtjorden utgör 450 mm, se figur 10.

Vattenmättad vikt: 670 kg

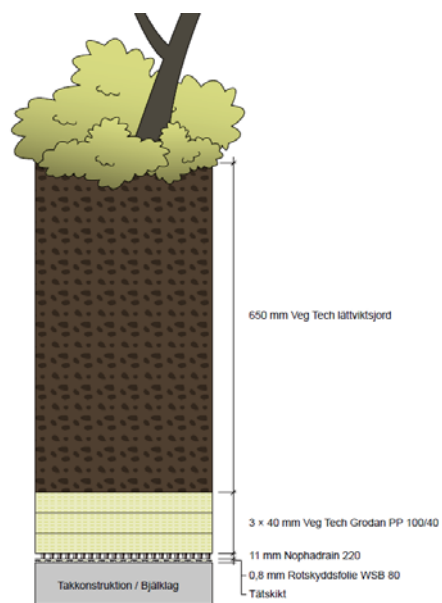

Figur 10. Överbyggnad till större buskar och mindre träd. Bilden är beskuren

Större träd

Rekommenderas en total överbyggnad på 782 mm, där växtjorden utgör 650 mm, se figur 11.

Vattenmättad vikt: 920 kg

Figur 11. Överbyggnad till större träd. Bilden är beskuren.

3.3 Eric Sigfrid Persson

”Han var inte bara en stor och orädd företagare utan också en man med ideella intressen och teoretisk läggning, lidelsefullt intresserad av uppslag” Det var så här reportern, arkitektkritikern men framförallt vännen Gotthard Johansson beskrev Eric Sigfrid Persson, i Svenska Dagbladet år 1938. (Hårde, U. 1986, s. 8)

Eric Sigfrid Persson föddes den 24 januari 1898 i Tomelilla, han var ett av tolv barn, varav han hade fyra yngre syskon och sju äldre. (Hårde, U. 1986, s. 10)

Eric Sigfrids far, Nils Persson, var murarmästare och lärde Eric Sigfrid att mura redan i tidig ålder. Under tonåren åkte han till Kverrestad, där han arbetade som gesäll och utvecklade där sina kunskaper inom snickeriet. Det var här som han började bygga på riktigt. Under sommarsäsongen byggde och murade han diverse olika byggnader utomhus, medan han under vinterhalvåret ägnade sig åt finsnickeri inomhus. (Hårde, U. 1986, s. 13 - 14)

Som 19 - åring for Eric Sigfrid till Malmö. Även här arbetade han som gesäll, fast nu hos snickaren Frans Andersson, med målet att finslipa sina kunskaper inom finsnickeriet. Samtidigt som Eric Sigfrid arbetade här studerade han även på Malmö aftonskola. Det var under dessa år, i Malmö, som han olyckligtvis klippte av en bit från sin vänstra tumme. Eric Sigfrid tog dock inte detta värst hårt, då han insåg att skadeersättningen han fick för tummen skulle räcka till en resa till Danmark. Här åkte han till Holte och Haslevs Högskola. I Holte bodde snickarmästaren ”Sorte” Hansen och på Haslevs Högskola kom han att studera inom snickeri tills ersättningspengarna för tummen tog slut. Under denna tid kom Eric Sigfrid att imponerade på lärarna, inom utbildningen. (Hårde, U. 1986, s. 14 - 15)

När han återvände till Sverige igen, år 1921, var det inte bara kunskapen han bar med sig. Sina år i Danmark hade satt sin prägel hos Eric Sigfrid, då han fascinerats av trädgårdarnas frodiga grönska och av sekelskiftets unika tegelarkitektur (Hårde, U. 1986, s. 14 - 15) Det var nu som Eric Sigfrid avancerade till förman för ett brobygge, vilket han inte hade någon erfarenhet av, men på något sätt lyckades han styra sextio män på rätt väg och bron blev klar. Eric Sigfrid kände sig trots detta rastlös, han ville bygga egna hus och begav sig åter till hemorten Tomelilla. (Hårde, U. 1986, s. 14 - 15)

När han kom tillbaka hade mycket hänt i Tomelilla. Den största förändringen var att järnvägen knutits samman med linjen som gick mot Malmö. Folk flyttade till Tomelilla, och det rådde bostadsbrist i byn. Eric Sigfrid ritade nu sitt första helt egna hus. Ett hus som kom att bli en prototyp för Egnahems radhus. Detta radhusbygge var bland Sveriges första serieproducerade bostadsprojekt som under 1925 stod klart för allmänheten att utnyttja. Huset hade släta fasader och tegeltak. Detta bostadsområde utökades med ett tiotal hus i slutet av 20 – talet. (Hårde, U. 1986, s. 16 - 17)

Många kritiker kastade negativa kommentarer om bostadskvarteret, som de ansåg var monotont och såg uppställt ut. Frågade man de boende i området fick man en helt annan inblick i hur Eric Sigfrid arbetade. Entrén låg mot gatan, vilket kanske kunde anses som något udda, men husets vackraste sida, trädgården, låg på baksidan, riktad mot söder. En trädgård som var prydd med frodiga växter, såsom nyttoväxter, prydnadsbuskar och fruktträd. (Hårde, U. 1986, s. 18)

När 1920 – talet led mot sitt slut kände Eric Sigfrid att han var färdig med Tomelilla och vände nu åter sina blickar mot Malmö. (Hårde, U. 1986, s. 19) Eric Sigfrid kom att uppföra en hel del hus i Malmö under 1930 – talets första hälft. Davidshallstorg var ett område Eric snabbt tog under sina vingar. Han samarbetade med arkitekter som Yngve Herrström, som bland annat ritat frälsningsarméns byggnad vid Helsingborgsgatan/Spångatan i Malmö och byggnaden till Sparbanken i Limhamn (Tykesson, T &

Magnusson, B. 1996, s. 261). Birger Linderoth var en annan arkitekt Eric Sigfrid kom att arbeta mycket med under sitt verksamma liv. Birger Linderoth som var anställd hos Yngve Herrström, hade innan samarbetet med Eric Sigfrid ritat flerbostadshus på bland annat Järnväggsgatan, Exercisgatan och Norra Vallgatan i Malmö (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 263). Tillsammans skapade de ett antal flerbostadshus, med butikslokaler i bottenplan, kring Davidshallstorg. Husen hade en funktionalistisk känsla, med sina släta fasader och fyrkantiga pelare. Husens entréer smyckades på olika sätt. Det var vackra räcken, finslipade golv och olika dekorer eller reliefer - ofta med avbilden av nakna kvinnor, se figur 12. (Hårde, U. 1986, s. 22 - 23)

Figur 12. Relief med en naken kvinna som avbild.

Nästa projekt som Eric Sigfrid drog igång var Malmgården. Detta var ett av Nordens största lägenhetsområde med 350 lägenheter. Bygget satte igång under 1934 och stod färdigt redan 1935. (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 216).

Det dröjde inte länge efter att Malmgården stod klart som Eric Sigfrid startade nästa bygge. År 1937 – 1938 reste sig en stadsdel i Ribersborg, denna del kom han att döpa till Ribershus. I anslutning till de nio våningshus han byggde, planerade han även in mindre byggnader, dessa hus kom att utgöra ett lokalt centrum för området. Eric Sigfrid satsade även här på grönskan, han använde sig bland annat utav stock- och solrosor. Som klättrande och slingrande växter använde han sig bland annat utav blåregn, vildvin och klematis, se figur 13. (Hårde, U. 1986, s. 50 - 54)

Figur 13. Växtbeklädd fasad och stockrosor.

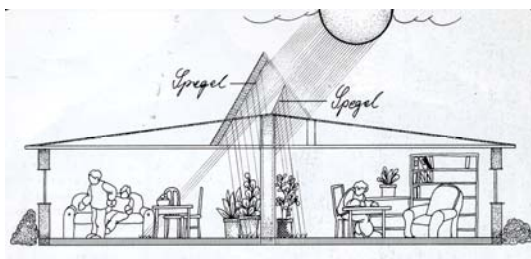
Nästa stora bygge han skapade var Friluftsstaden, år 1940, även detta område är beläget i Malmö. Visionen Eric Sigfrid hade med Friluftsstaden var öppna ytor. Husen skulle ligga tätt intill varandra, men det skulle inte vara några staket eller murar som skiljde dem åt. Tomtgränserna markerade han genom att gräva ner tomtmarkeringar djupt ner i marken. På så sätt kunde de som var intresserade ta reda på exakt vart gränsen till grannen gick. (Hårde, U. 1986, s. 92)

Han satsade på sammanhängande och gemensamma gräsytor, samtidigt som varje hus fick sitt eget lilla krypin, där buskage användes som insynsskydd. Intill husen användes klättrväxter som klematis,

bokharabinda och vinstockar och invid husknutarna planterades bland annat spirea, rips och forsythia. För att skapa variation i de enorma planteringarna bjöds trädgårdsstudenter in ifrån lantbruksuniversitetet i Alnarp. Denna gröna satsning vid Friluftsstaden gjorde detta bostadsområde vida känt. (Hårde, U. 1986, s. 110 - 112)

Eric Sigfrid var inte bara en byggherre, utan även en uppfinningsrik man. Perspektivfönstret var något Eric Sigfrid trodde på. Han lanserade fönstret både här hemma i Sverige och i USA (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 219). Detta perspektivfönster slog sig med kraft in på den Svenska marknaden, med namnet Sundsvallsfönstret. Han slutade inte där, utan utvecklade fönstret och började efter det satsa på olika fasadklädnader. Bland annat uppfann han Eluminfönstret, vilket var en kombination av ett fönster och ett element av trä som var beklädd med aluminium. Dock såldes de svenska rättigheterna år 1958. Eric Sigfrids son Sven – Eric övertog de utländska rättigheterna och i mitten av 80 – talet tillverkades Eluminfönstret bland annat USA, Australien och Spanien.

År 1966 skissade Eric Sigfrid på en idé som han kom att kalla Y – huset. Idén byggde på en sexkantig cirkel, där de olika bostäderna delade på innegården. Genom att bygga husen i denna bikakeform skulle man spara både mark och kostnad för ledningar gatanläggningar och energi. Då lägenheterna låg rygg mot rygg så hamnade automatiskt en av lägenheterna vända mot norr, men genom att placera en ljusreflektor på taket, så skulle även den norrvända sidan kunna få njuta av södersidans solljus, se figur 14. Denna idé kom Eric Sigfrid att ta upp igen, vilken senare i modifierad modell kom att bli en förlängning av Friluftsstaden och kallades 80 – talets Friluftsstad. (Hårde, U. 1986, s. 138 - 141)

Figur 14. Ljusreflektor på taken.

Ett citat av Eric Sigfrid själv, år 1967. (Hårde, U. 1986, s. 134)

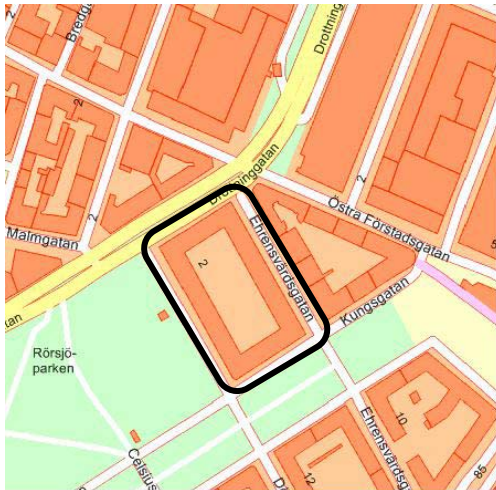
”Urfattig är jag först den dagen jag inte längre har några idéer. När skaparkraften är slut..”

Eric Sigfrid var ingen vanlig byggmästare, han var en man med enorm fantasi och byggde bostäder till alla sorters människor. Han är den man som skapat de mest intressanta bostadsområden i Malmö genom tiderna. (Hårde, U. 1986, s. 142)

3.4 Malmgården

3.4.1 Historia

Malmgården i kvarteret Helge, som ligger mellan Kungsgatan, Döbelnsgatan, Ehrenvärdsgatan och Drottninggatan i Malmö stod färdigt 1935, se figur 15. Kvarteret Helge bestod ursprungligen av tretton tomter (Bostadsrättsföreningen Malmgården, uå).

Figur 15. Kvarteret Helge, Malmgården

Det var just byggherren Eric Sigfrid Persson som med hjälp av arkitekterna Birger Linderoth och Eiler Græbe, tillsammans skapade ett av nordens största lägenhetskomplex, med 350 lägenheter i varierande storlek. Græbe stod för fasadutformningen och Linderoth ansvarade för projekteringen. (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 216) Kvarteret Helge fick nu ett nytt namn, Malmgården. Namnet härstammar från de sandvallar och malmar som en gång i tiden sträckt sig över området (Hårde, U. 1986, s. 38).

Eric Sigfrid hade stora planer för Malmgården. Efter han fått godkänt att börja bygga Malmgården sa han till pressen:

”Med utgångspunkt från nämnda naturliga förutsättningar har vår strävan varit att skapa bostäder för växlande behov, öppna mot sol och luft. Med rymligare rum än som vanligen finns i moderna våningar och ifråga om allmän inredning på höjden av vad byggnadstekniken av idag kan åstadkomma”

Att fylla alla de boendes fritidsbehov var ett mål som Erik Sigfrid Persson hade när han byggde Malmgården (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 219). Eric Sigfrid planerade att de boende skulle ha tillgång till barnlekstuga, gymnastiksal, ateljéer och festlokal, allt i ett kollektivt vindsutrymme. Dessa anlades aldrig, då de inte blev godkända av byggnadsnämnden, där man aldrig hade hört talas om liknande nymodigheter. Dock fanns det på vinden tillgång till ribbstolar, linor och balansgångar. Bowlinghallen, var en annan del som inte byggnadsnämnden godkände, här blev nu istället ett underjordiskt bilgarage. (Hårde, U. 1986, s. 8, 36, 46)

Ovan taket anlades tennis- och badmintonbana, se figur 16 (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 219). På vintern spolades banorna med vatten och förvandlades då till en stor skridskobana, se figur 17 (Bostadsrättsföreningen Malmgården, uå).

Figur 16. Tennis- och badmintonbana

Figur 17. Skridskobana

Men det var inte bara allas fritidsbehov som Eric Sigfrid ville uppfylla. Alla behov man kunde tänkas ha, skulle uppfyllas. Lägenheterna var välutrustade och moderna. Köken hade gott om skåp och inreddes t.o.m. med kylskåp. Det fanns gott om fönster och det gjorde att lägenheterna blev ljusa. Planlösningen planerades helt efter strävan att det skulle finnas ett centralt vardagsrum, där hela familjen skulle kunna få plats och umgås. (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 216 - 217)

Även om funktionalismen som stil eftersträvade ljusa och släta fasader, så kläddes Malmgården med tegel. Nu användes dock ett gult tegel, framför det, i Malmö, annars vanliga mörkröda teglet. (Tykesson, T & Magnusson, B. 1996, s. 216 - 217) Entréerna pryddes med en grågrön Kinnekullemarmor där ljusknapparna pryddes av fantasifulla bronsskulpturer och trapphusen pryddes av olika vackra nischskulpturer, alla av konstnären Jonas Fröding, se figur 18 och 19. Bostadsgården försågs även den med olika skulpturer, se figur 21. Bland annat en skånsk Venusskulpturen, se figur 20, som Eric Sigfrid vann genom ett lotteri på Skånes Konstförening kom att ställas på den grönskande gården. (Hårde, U. 1986, s. 40)

Figur 18. Ljusknapp vid entrén

Figur 19. Nischskulptur

Figur 20. Venusskulptur med rosor i bakgrunden

Figur 21. Annan skulptur

Växtligheten på gården var det trädgårdsanläggaren William Nersing som stod för, han kom att samarbeta med Eric Sigfrid även i kommande storbyggen, då han och Eric Sigfrid förstod varandra väl. William tog hjälp av trädgårdsanläggaren Charles Reimer och tillsammans skapade de en vacker trädgårdsidyll, som de boende på Malmgården upplevde som något riktigt unikt. (Hårde, U. 1986, s. 40 - 49)

Här fanns små dammar och fasaderna pryddes med blåregn, pipranka och vildvin, se figur 22 och 23. I rabatterna fanns japanskt körsbärsträd, prydnadsbuskar, rosor, perenner och en mängd olika sommarblommor. (Hårde, U. 1986, s. 40 - 49) För fullständig växtlista, se bilaga 4.

Figurn22. Liten damm

Figur 23. Växtbäcklädda fasader med frodiga rabatter

3.4.2 Förändringar

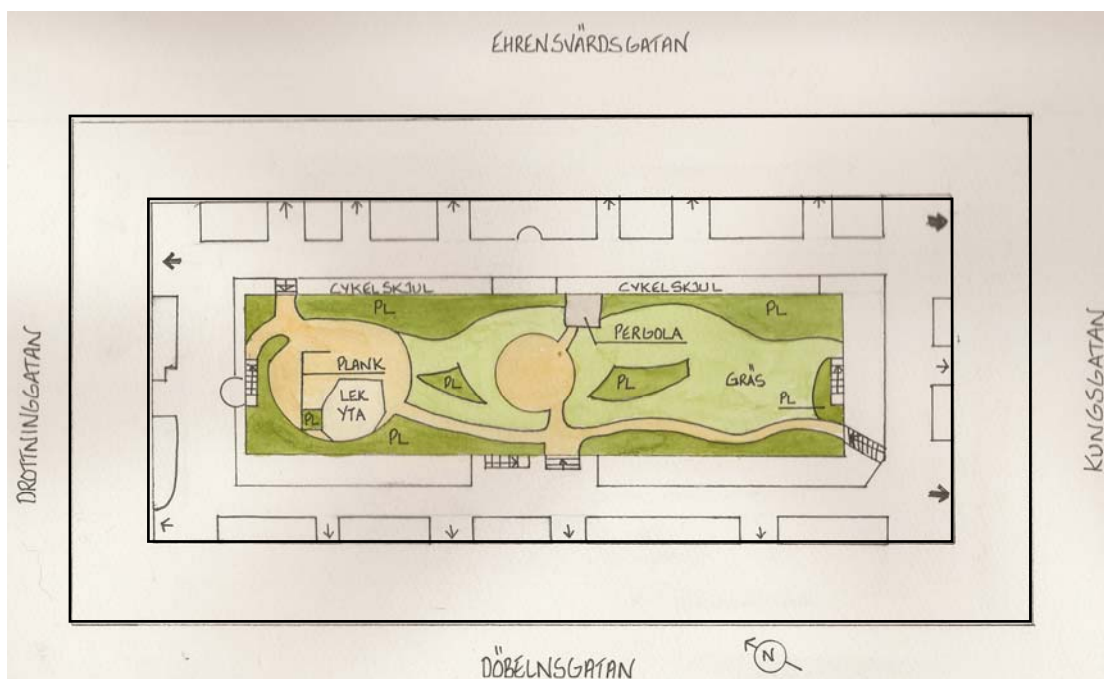
Under 80- talet genomgick Malmgårdens bostadsgård en stor förändring. Denna förändring innebar att tennis- och badmintonbanorna, ovan takbjälklaget, ersattes med en takträdgård. Detta kom att ändra hela karaktären på gården. Under 1990 – tidigt 2000- tal genomgick gården ytterligare ett antal förändringar, bland annat byttes ölandsstenen på innegårdens markplan ut mot betongsten, av typen Byasten, och takträdgården fick fler små planteringsytor och en lekplats.⁵

---

⁵ Lisa Holmdahl

3.5 Malmgården idag

Innegården är uppdelad i två ytor, ett i marknivå och ett på takbjälklag. Takbjälklaget ligger i mitten utav gården och är upphöjt ca 1,20 meter över marknivå, se figur 10. Under finns ett garage tillhörande Malmgården, vilket kan nås via två trappor uppifrån bjälklaget samt en trappa ifrån marknivå. Det finns också tre trappor som leder upp till bjälklaget från den omgivande ytan i marknivå, se figur 24.

Figur 24: Skiss över Malmgårdens innegård, varav den färglagda ytan är takbjälklaget . PL – Planteringsyta. Skissen är inte skalenlig.

Uppe på bjälklaget finns en takträdgård. Här finns gräsmatta, planteringsytor med buskage, lekplats och sittplatser, se figur 25.

Figur 25. Gården i nordvästlig riktning.

Innegården är en plats som de boende utnyttjar flitigt under året. Barnen leker på lekplatsen, de vuxna fikar och umgås. Under vintern ställs det upp en gran på gården och de boende träffas för att under juletid dansa och sjunga tillsammans.

Granen placeras centralt på gården, där finns det en cirkel i marksten, se figur 26. Utifrån cirkeln går det gånger i olika riktningar. Dessa gånger leder till pergolan, lekplatsen, en utav trapporna ner till garaget och till diverse trappor som leder ner till marknivån, se figur 24. Markstenen är röd, medan trapporna är av platsgjuten grå betong och betongsten, se figur 27 & 28.

Figur 26. Den centrala cirkeln.

Figur 27. Trappa i platsgjuten betong

Figur 28. Trappa i betongsten

Trots att denna del av innegården är en välutnyttjad plats, så är det inte alla som har tillträde. Som nämnts tidigare så når man takträdgården via trappor, vilket gör att varken rullstolsbundna eller personer med rullator kan ta sig upp till denna del av gården.

Längs takbjälklagets yttre kanter är det olika planteringsytor, innehållande mycket städsegröna växter såsom buxbom, lagerhägg, mahonia och olika sorters benved. I gräsytorna finns två upphöjda växtbäddar, i dem finns bland annat hängpil, fjärilsbuske, näva och lavendel. För komplett inventerad växtlista, se bilaga 3. Kantstenen till dessa planteringsytor är av betong, men i varierad modell, se figur 29 & 30.

Figur 29. Städsegröna växter och kantsten i betong

Figur 30. Betongblock runt växtbädd

Pergolan, under vilken det får plats ett sällskap på sex personer, är placerad centralt på gården, se figur 31. Pergolan och planket, som är placerad vid lekplatsen, se figur 32, är båda byggda av trä, som är målat i rött och svart. Lekplatsen består av en lekställning, med en rutschkana och en klätterdel, och två vippungor, se figur 32. I nuläget saknas sandlåda med bakbar sand och papperskorgar.

Figur 31. Pergolan

Figur 32. Lekplatsen, med plank i bakgrunden

3.5.1 Klimat och ståndort

Sveriges södra kustområde räknas, enligt Köppens klimatsystem, som den varmtempererade zonen, där den naturligt dominerade naturtypen är lövskog. Då vi i Sverige vanligtvis har sydvästliga eller västliga vindar, samt ligger i närheten av norra Atlanten, resulterar det i att vi har rik nederbörd, som faller under hela året och att vi under vintern har ett mycket mildt klimat. (SMHI. 2007)

Temperaturen varierar kraftigt under året. Vindriktning, vindhastighet eller molnmängd spelar även det en stor roll för temperaturen, speciellt under vintertid (SMHI. 2007). Medeltemperaturen i Skåne är under januari månad 0 - -2°, och under juli månad 15 - 17° (SMHI. 2003). Under de senaste åren har det däremot skett en generell värmeökning i hela landet, temperaturen har stigit med ungefär en grad, under 1991 – 2005 (Sveriges Klimat. 2007)

Då Malmgårdens innegård ligger omringad av höga hus, gör det att både ståndorten och klimatet varierar kraftigt. Temperaturen kan i vissa fall skilja sig mycket mellan en norr – och sydsida. Detta resulterar i att mikroklimatet kan se helt annorlunda ut, trots att det är på samma bostadsgård. Exempelvis så står gårdens sydvästra del i ständig skugga, vilket då ger ett fuktigt och svalt mikroklimat och gårdens nordöstra del står i full sol under dagen, vilket då gör den delen varm och relativt torr. På en yta där det är direkt solinstrålning, kan ytan upplevas 10 °C varmare än i skuggan, och är materialen runtomkring ljusa och reflekterar ljus, så ökar solinstrålningen ännu mer och temperaturen känns då 15 °C varmare än i skuggan. (Glaumann, M. & Nord, M. 1993, s. 10)

Vinden är också en viktig del. Är platsen vindutsatt så bidrar det till en ännu torrare miljö. Fotosyntesen sker för flertalet växter under dagtid, då solens strålar värmer. För att fotosyntesen skall fungera så behöver klyvöppningarna vara öppna, då det är här gasutbytet sker (Raven. 2005, s. 670). Då det blåser, ökar transpirationen och växten förbrukar då mer vatten än på en vindstilla plats. (Raven. 2005, s. 671)

Som nämnts tidigare är materialen i omgivningen en bidragande faktor till hur varmt eller svalt mikroklimatet upplevs vara. Det kan vara olika material på husväggar, såsom tegel, puts eller trä samt markbeläggningar som gräs, betongplattor eller asfalt. Hårdgjorda material som asfalt, betongsten och sten har förmågan att absorbera värme, som leds nedåt och lagras i marken. När marken sedan kyls av när ytttemperaturen sjunker, strömmar den lagrade värmen upp till ytan. Detta bidrar till att dygnets medeltemperatur ökar och växtperioden under året blir något längre (Glaumann, M. & Nord, M. 1993, s. 8 - 15). Är det däremot planteringsytor i omgivningen där växterna och den omkringliggande marken avger vatten, via transpiration och avdunstning upplevs istället platsen som sval (Raven. 2005, s. 671, Glaumann, M. & Nord, M. 1993, s. 7).

Ståndorten kan även den variera kraftigt på en takträdgård. Ofta är det så att växtbädden måste anpassas efter vilken vikt takkonstruktionen klarar av. Detta innebär att många växtbäddar är relativt grunda, vilket då gör att jorden inte kan hålla så mycket vatten. Det innebär i sin tur, att allt det vatten som faller via den naturliga nederbörden inte alltid räcker till och planteringarna behöver därför stödbevattnas för att inte torka ut. Växtbädden på ett takbjälklag är en extrem miljö som pendlar mellan väldigt torrt till väldigt blött. Den blöta perioden innebär ofta att växtbädden blir vattenmättad. En vattenmättad jord innehåller inget syre och redan efter en kort tid kan växterna visa symptom som tyder på syrebrist (Nyström, P. & Söderblom, P. 1993).

3.5.2 Växter som passar på Malmgårdens takträdgård

Det växtmaterial som Eric Sigfrid Persson använt sig utav vid uppbyggandet av Malmgårdens, Ribershus och Friluftsstadens utemiljöer går inte riktigt hand i hand med hur den typiska funktionsinspirerade utemiljön ser ut. Skillnaden har varit att Eric Sigfrid använt sig utav tätare buskage av spirea, forsythia och paradisbuske samt fler perenner och sommarblommor som lobelia, lavendel, praktnäva och solrosor (Hårde, U. 1986, s. 40, 68, 77 och 110 – 112), se bilaga 4. Ett sätt som ställts mot funktionalismens planteringar med solitära buskar och där sommarblommor och perenner näst intill ratats på grund av sin höga skötselgrad (Flinck, M. 1996, s. 266).

Det växtmaterial som föreslås i detta arbete för att passa BRF Malmgårdens takträdgård har valts ut med inspiration av det växtmaterial som Eric Sigfrid Persson själv använde sig av samt de växter som använts under funktionalismen. Andra aspekter som tagits hänsyn till är att takträdgården skall vara mer barnvänlig än den är idag, vilket inneburit att giftigt och allergiframkallande växtmaterial inte föreslagits. För fullständig växtlista se, bilaga 6.

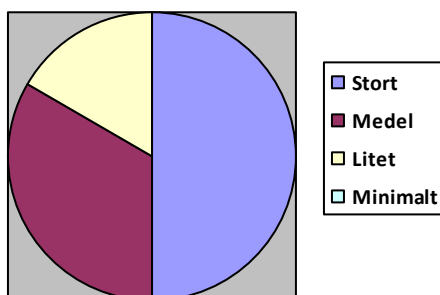
4 Resultat

4.1 Sammanställning enkät

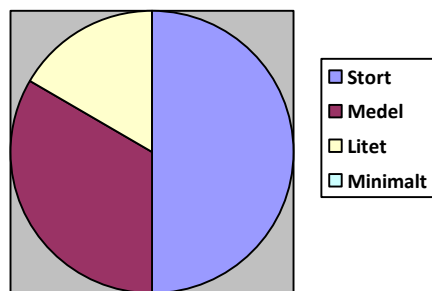
Enkäter lämnades ut till trädgårdsgruppen med syftet att få information kring de boendes önskemål vid utformningen av BRF Malmgårdens takträdgård, se bilaga 5. Denna grupp representerar alla boende på BRF Malmgården.

Nedan presenteras en sammanställning av trädgruppens önskemål, 6 av 6 enkäter besvarades:

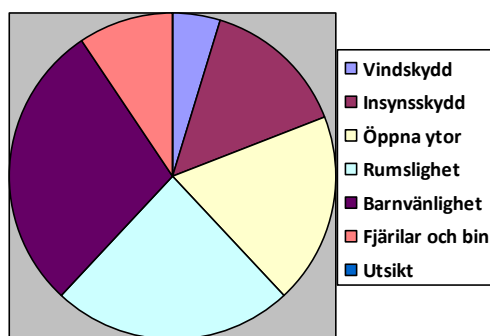
Fråga 1. Hur stort trädgårdsintresse har ni?

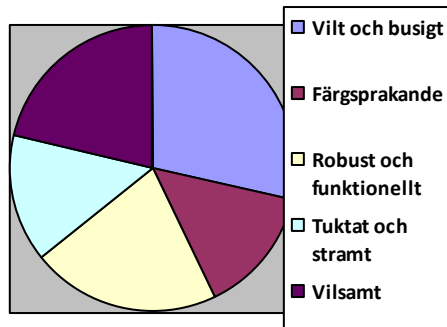
Fråga 2. Hur mycket trädgårdskunskap har ni?

Fråga 3. Vad önskar ni?

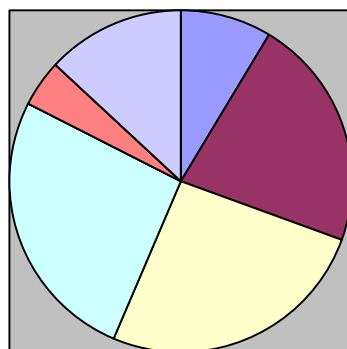
Fråga 4. Vilken trädgårdskaraktär önskar ni?

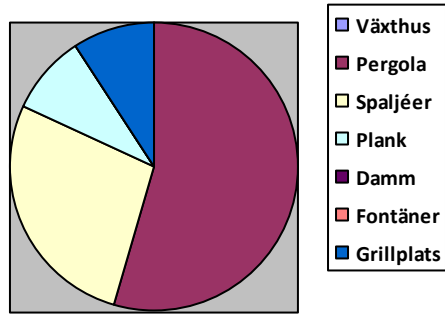
Fråga 5. Vad skall trädgården innehålla?

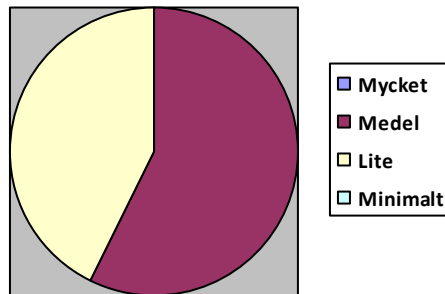
Fråga 6. Vilka funktioner är viktiga?

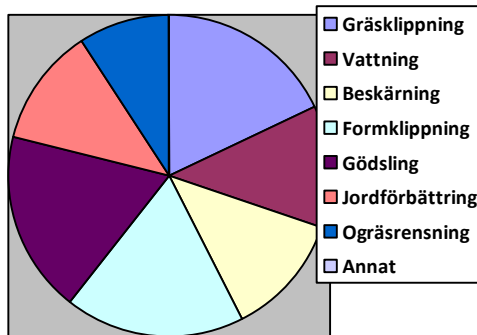
Fråga 7: Ska det finnas fasta konstruktioner?

Fråga 8. Hur mycket skötsel av trädgården är rimlig?

Fråga 9. Vilken typ av skötsel kan ni tänka er?

Beskriv med egna ord drömträdgårdens karaktär och känsla:

Enkel och tydlig struktur/stomme. Platser där man kan vara för sig själv i lugn och ro samt plats för fest och större sällskap. Ständig blomsterprakt, stora gräsytor med plats för boll – kubbspel. Variation mellan klippta häckar och sprakande planteringar och buskar. Högt och lågt.

Nämn några favoritväxter:

Lökväxter, benved, funkia, akebia, rosor, blåregn, pioner, klematis, bokhäck, syrén, humle, buddleja, daggkåpa, astillbe, olika sorters gräs, ilex, dagliljor, snödroppar, rådhusin, pipranka, rhododendron och hortensia

Det som idag upplevs fungera dåligt/bra på takträdgården är:

Dåligt: Gården är för offentlig i utformningen, vilket gör att man känner man sig en aning uttittad.

Det är för få sittplatser vilket gör att det är svårt att vara ett större sällskap. För få fasta grillar.

Bra: Lekplatsen är uppskattad av barnen. Uteplatsen på gårdens nordliga del är uppskattad.

Egna förslag på förbättring:

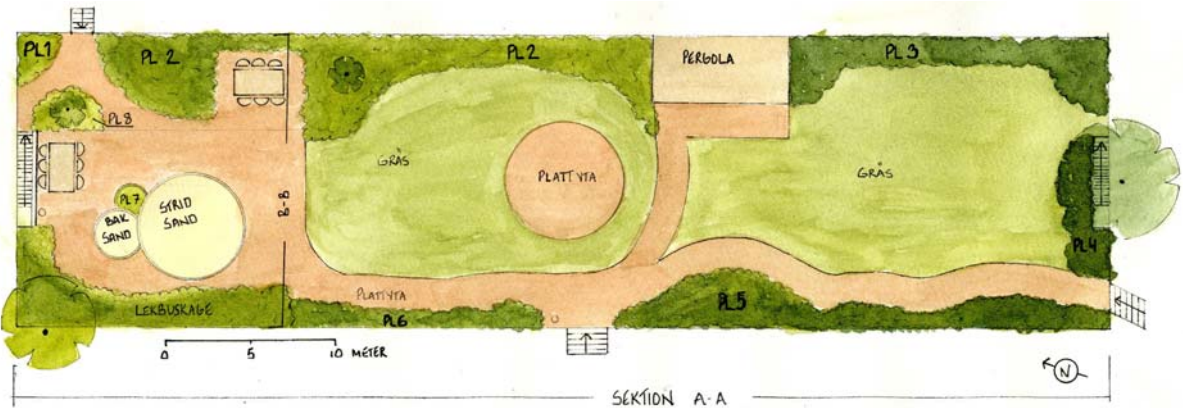
Borttagning av de upphöjda planteringsytorna i gräsytorerna. Växtlighet på pergola. Vackrare planestetik. Fast konstruktion av grillplats samt någon form av indelning med mindre platser men dock med en sammanhängande struktur.

Sammanfattning

Enkätundersökningen visar att lekytan, gräsmattan och pergolan är delar de boende gärna bevarar. Fast grillkonstruktion, fler sittplatser med insynsskydd, blommande och färgsprakande planteringar samt en mer sammanhängande gräsyta är delar de boende önskar mer utav. Det är just dessa delar som beaktas vid utformningen av Malmgårdens takträdgård.

4.2 Förslag

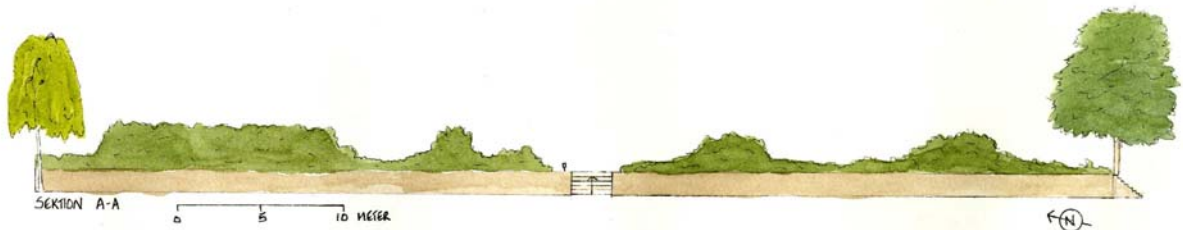
I förslaget som presenteras nedan har tyngdpunkt lagts på frodighet, med ett ståndortsanpassat växtmaterial, vilket var det Eric Sigfrid eftersträvade. Trädgårdsgruppens önskemål kring fler sittplatser, barnvänlighet, att de skymmande växtbäddar i gräsmattan skulle plockas bort samt mindre öppen jord, har beaktats.

Figur 33. Plan över förslag till förändring av Malmgårdens takträdgård.

Mycket utav gårdens tidigare struktur har efter önskemål bevarats. Den centerade cirkeln på gården finns kvar, även pergolan ligger på samma plats. För att få in mer sittplatser så har dels pergolan utökats i storlek, och dels har det tillkommit en ny sittplats som är inskjuten i planteringsyta 2, se figur 33. Denna förändring dubblar antalet sittplatser på gården. Papperskorgar kommer att placeras vid varje sittplats samt vid gårdens västra trappa.

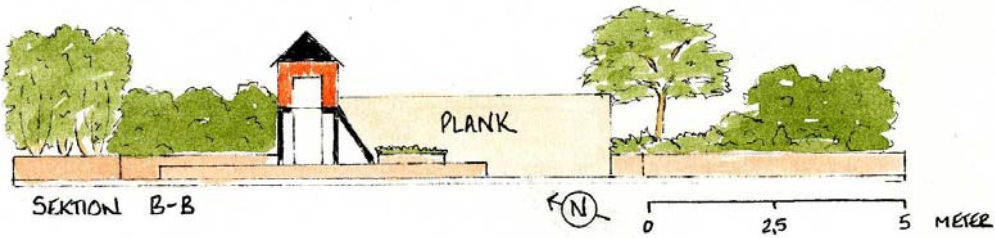
Nedan, figur 34, ser man i sektion hur växtligheten kommer att se ut ifrån marknivå.

Figur 34. Sektion A - A

Det plank som var placerat invid lekplatsen har förminskats och placerats parallellt med trappan som leder ner till garaget, på gårdens norra del. Denna förändring medförde att det nu finns utrymme för lekplatsen att utökas, där en sandlåda med bakbar sand nu lagts till, se figur 33.

De skymmande planteringsytorna, som var placerade i gräsytona, har plockats bort. På gräsytona finns nu plats för bland annat bollspel, krocket och solbad, se figur 33.

Figur 35. Sektion B – B.

I figur 35, ser man i sektion hur det kommer att se ut på gårdens nordliga del från söder sett. Till vänster ser man lekbuskaget och lekplatsen. I mitten ser man planket och planteringsyta 7. Till höger syns planteringsyta 8 och 2.

De anläggningsmaterialmaterial som kommer att användas är den befintliga betongmarkstenen och planteringsytorna avgränsas med en ny betongkantsten i matchande färg. Pergolans och plankets material utgörs av nytt oljat konstruktionsvirke, förslagsvis furu.

4.2.1 Planteringsytorna

Nedan beskrivs planteringsytorna var för sig, vissa växter nämns i beskrivningen, för fullständig växtlista, se bilaga 5.

PL 1 - planteringsyta 1

Utgörs en solitär paradisbuske. Som markvegetation har det används näva, tulpaner, påskliljor och krokus.

PL 2 - Planteringsyta 2

Utgörs av prydnadskörbär, blommande - städsegröna buskar, perenner och lökväxter. Rosentry, lagerhägg och paradisbuske utgör de högre buskarna, och placeras baktill mot takbjälklagets yttre kanter. Framför och mellan placeras något lägre buskar, som björkspirea och lagerhägg. Mot planteringsytans främre kanter varvas grupper med små buskar som ölandstok och praktspirea planteras i mindre grupper om vart annat. Mellan dessa buskar planteras olika sorter av näva som marktäckare och däribland akleja och stäppsalia. Ett prydnadskörbär planteras intill sittplatsen. Som undervegetation används ölandstok, praktspirea, stäppsalia, anisört, nävor. Intill pergolan har det placeras svarta – och röda vinbär, krusbär och jordgubbar. En skogsklematis, placeras även här som kommer att klä in delar av pergolan. I hela planteringsytan kommer påskliljor, pingstliljor och tulpaner upp på våren.

PL 3 - Planteringsyta 3

I denna yta varierar ståndorten, den del som ligger intill pergolan ligger i sol stora delar av dagen varav resten ligger i halvskugga – skugga.

Den soliga delen - Intill pergolan kommer även här att placeras en skogsklematis. Därefter följs ett högre buskage av paradisbuske, rosentry, björkspirea och lagerhägg som placeras mot planteringsytans yttre kanter. I gränsen mot gräsytan kommer ölandstok och praktspirea placeras i små grupper. Mellan grupperna finns stäppsalia, akleja och näva. På våren blommar krokus, påskliljor och tulpaner.

Den halvskuggiga – skuggiga delen – utgörs här av snöbollsbuske, rosentry, hortensia och lagerhägg, som placeras i planteringsytans yttre kanter. Mot gräsytan placeras olika funkia i små grupper och som marktäckare används taggpimpinell och praktnäva. Under våren är det krokus, påskliljor och tulpaner som dominerar.

PL 4 - Planteringsyta 4

Står i ständig skugga. Här används snöbollsbuske trädgårdsprakttry, lagerhägg, funkia, hortensia och mahonia. Som marktäckare fungerar här praktnäva och taggpimpinell.

PL 5 - Planteringsyta 5

Även denna yta varierar från sol - skugga. Planteringen här består av snöbollsbuske, trädgårdsprakttry, lagerhägg, funkia, hortensia och mahonia i skuggan, som marktäckare används praktnäva och taggpimpinell. Den soliga delen utgörs av trädgårdsprakttry, björkspirea, praktspirea, lagerhägg och ölandstok. De perenner som används är akleja, stäppsalia och spansk näva. Under våren tittar olika lökväxter som påsk – och pingstliljor samt tulpaner upp.

PL 6 - Planteringsyta 6

Denna yta speglar den soliga delen av planteringsyta 5, där planteringsytan innehåller bland annat trädgårdspraktrity, björkspirea och ölandstok. De perenner som används är akleja, stäppsalia och spansk näva. Under våren tittar även här olika lökväxter som påsk – och pingstliljor samt tulpaner upp.

PL 7 - Planteringsyta 7

På denna yta kommer enbart taggpimpinell att användas.

PL 8 - Planteringsyta 8

Denna planteringsyta fungerar som en avgränsning intill sittplatsen. Mitt i ytan planteras ett prydnadskörbär. Som undervegetation används ölandstok och perenner.

Lekbuskage

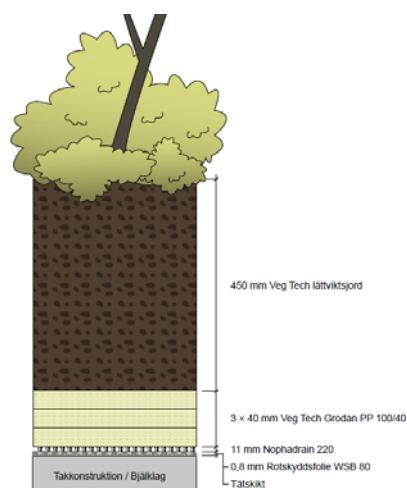
Detta buskage består av två delar. En del med häggmispel och en del med skogstry. I buskaget skall det gå gångar och under hängboken skall marken vara öppen, vilket skapar en liten koja.

4.2.2 Växtbädden

Jag har här valt att använda mig utav Veg Techs material vid uppbyggandet av växtbäddarna.

Planteringsytorna

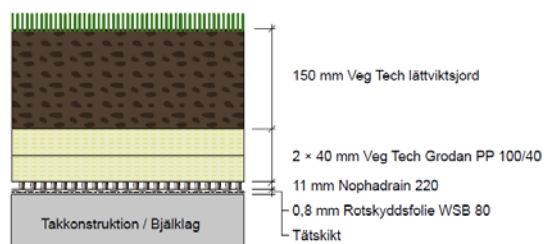
Växtbädden jag valt att använda mig utav till planteringsytorna är växtbädden för större buskar och mindre träd, där den totala överbyggnaden uppnår 582 mm, se figur 36. Detta kommer att innebära att kantstödet till växtbädden kommer att vara ca 50 cm ovan den hårdgjorda markbeläggningen och ca 35 cm ovan gräsytan.

Figur 36. Överbyggnad till större buskar och mindre träd. Bilden är beskuren

Gräsytan

Växtbädden jag valt att använda till gräsytan är växtbädden för gräsytor, se figur 37. Denna växtbädd har en total överbyggnad på 242 mm vilket kommer att innebära att kantstödet till växtbädden kommer att vara ca 15 cm ovan den hårdgjorda markbeläggningen.

Figur 37. Överbyggnad till gräsytor

5 Diskussion

Syftet med mitt arbete var att finna svar på mina frågeställningar. Nedan sammanfattas de svar jag kommit fram till genom min litteraturstudie, enkätundersökning och intervjuer samt en diskussion kring de val jag gjort.

Vad karaktäriserar växtmaterialet på ett funktionsinspirerat 30 - tals grönområde?

Alla trädgårdar och parker som utformades utifrån funktionalismens motto, planerades utefter de behov som skulle tillfredställas på platsen (Flinck, M. 1996, s. 201). Det arkitekterna hade som grundtanke var att skapa en rumsbildande miljö med en så skötselfri vegetation som möjligt. För att kunna skapa en så när som skötselfri utemiljö, valdes ett växtmaterial som krävde minimalt med skötsel, detta innebar att perenner och sommarblommor nu ratades och placerades enbart där det var tillåtet att ha en högre skötselgrad. Växtmaterialet som användes var långsamväxande städsegröna växter och buskar med lång blomningstid, exempelvis rhododendron, berberis och rosenmalva.

Vad var Erik Sigfrid Perssons särdrag?

Det var under åren i Danmark som Eric Sigfrid fascinerats av dess frodiga växtlighet och diffusa gränser. Detta var något som han kom att bära med sig till Sverige. Vid utformningen av utemiljöerna vid Malmgårdens, Ribershus och Friluftsstaden tog Eric Sigfrid hjälp utav trädgårdsanläggaren William Nersing. William förstod Eric Sigfrid väl och skapade frodiga miljöer med växtmaterial som japanskt körsbärsträd, prydnadsbuskar, rosor, perenner, pipranka och vildvin. Eric Sigfrid kom även att ta hjälp av William i flera storbyggen. (Hårde, U. 1986, s. 40 - 49)

Hur kan en omgestaltning av BRF Malmgårdens takträdgård se ut, med hänsyn till ovan nämnda frågeställningar och vilka är begränsningarna?

När man idag går upp på BRF Malmgårdens takträdgård, upplevs den som rörig. Det är mycket intryck, iform av många olika anläggningsmaterial. Det material som utgör kantstenen till planteringsytorna, är två olika material, varav ett som jag inte tycker hör hemma på en bostadsgård, utan är ett material som normalt ses ute i en hårt trafikerad miljö. Dock är markbeläggningen, en terrakottaröd betongmarksten. Då ölandsstenen var ett vanligt material som användes under funktionalismen så känns denna marksten helt rätt. Genom att återanvända markstenen och använda kantsten av samma material och färg, samt låta plank och pergola vara naturfärgat känns gården mer harmonisk och enhetlig.

Utformningen av BRF Malmgårdens utemiljö kan se olika ut. Vid gestaltningsförslag av BRF Malmgårdens takträdgård har jag även tagit hänsyn till vad trädgårdsgruppen haft för önskemål. Det som framgick vid mötet med trädgårdsgruppen den 6 april 2009, samt vid enkätundersökningen var bland annat att de önskade fler sittplatser, större sammanhängande gräsyta samt att gården skulle bli mer barnvänlig än vad den är idag. Då jag utökade pergolan till dubbel storlek, gjort en helt ny sittplats på gårdens nordöstra del, planerat in ett lekbuskage och ökat gräsykans volym, finner jag att dessa önskemål är uppfyllda. Andra önskemål var att gården skulle utformas efter funktionalismen och Eric Sigfrid Perssons anda. Skall man gå efter funktionalismens ideal var det raka linjer och gränser som gällde men enligt Eric Sigfrid själv fick det gärna vara diffusa gränser (Hårde, U. 1983, s. 110 – 112). I det färdiga gestaltningsförslaget har jag inspirerats av funktionalismens ideal vid

skapandet av lebuskaget, den utökade lekplatsen, den större sammanhängande gräsytan samt vid valet av olika växtmaterial som exempelvis snöbollsbuske, spirea och ölandstok. Dessa förändringar medför att de boende kan utnyttja ytan till olika aktiviteter, vilket var ett av de stora målen vid utformningen av utemiljöer under funktionalismen (Flinck, M. 1996, s. 201). Delar som den växtbeklädda pergolan och sittplatserna som omfattas av växter samt valet av paradisbuskar, prydnadskörbär och klematis har valts efter inspiration från Eric Sigfrid Persson. För att denna yta av innegården skall kunna utnyttjas av alla boende på BRF Malmgården rekommenderar jag att det anläggs en ramp på gårdens södra del, denna förändring skulle göra ytan tillgänglig för alla.

Begränsningen har framförallt varit växtbädden. Då BRF Malmgårdens takträdgård är anlagd på ett takbjälklag är växtbäddens vikt ett problem man måste ta hänsyn till vid projekteringen. Man bör då använda sig utav en stabil, lätt och väl-dränerad jord som har egenskaperna att kunna hålla vatten och näring. En ostabil jord bryts snabbt ner och jorden behöver då bytas ut eller fyllas på tidigare än planerat. (Osmundson, T. 1999, s. 170) Växtbädden jag valt till planteringsytorna är Veg Techs växtbädd för större buskar och mindre träd och till gräsytan Veg Techs rekommenderade växtbädd till gräsytor. Växtbädden till planteringsytorna har en total överbyggnad på 582 mm, vilket kommer att ge växterna goda förutsättningar i framtiden. Växtbädden innehåller en sammansättning av material som har lägsta möjliga vikt samtidigt som det uppfyller de krav som finns för att ge växterna goda förutsättningar. I min litteraturstudie presenterade jag två olika alternativ att bygga en växtbädd på. Jämför man dessa två växtbäddar, där växtjorden utgör 150 mm, så väger Veg Techs totala överbyggnad drygt 400 kilo mindre per kvadratmeter (Veg Tech. Uå, s. 60), än vad Takhandbokens rekommenderade växtbäddsuppbyggnad gör för substrat baserad på en sandig naturjord (Pittsburgh. 1992, s 65). Att Veg Techs material till växtbädden är lättare är för att de bland annat använder pimpsten i växtjorden och dräneringslagret är av plast istället för makadam. Pimpsten är ett naturligt material som har en porvolym på upp till 85 % vilket innebär att pimpstenen har en god vatten- och syrehållande egenskap. Det vattenhållande lagret är av stenull, som i torrt respektive vattenmättat tillstånd väger endast 6,8/41 kg per kvadratmeter, istället för lera. Dessa faktorer gör att Veg Techs sammanlagda växtbäddsuppbyggnad väger betydligt mindre.

Genom att ha tagit del av och jämfört dessa två alternativ, framstår Veg Techs växtbäddar som det naturliga valet. De innehåller ett lätt hållbart material, vilket är en förutsättning vid anläggandet av gröna tak eller takträdgårdar (Osmundson, T. 1999, s. 163). Ett frågetecken skulle kunna vara om växtjorden verkligen innehåller ett så pass finkornigt material som krävs för att vattnet skall stiga kapillärt. Veg Tech menar dock att jorden både har god kapillärförmåga samtidigt som jorden innehåller en liten andel finkornigt material. Detta är enligt mig två uttryck som talar emot varandra, då det är just det finkorniga materialet som gör att kapillärkraften fungerar. (Veg Tech. Uå, s. 60) Ytterligare en utmaning är hur materialet fungerar ur miljösynpunkt, då mycket av det material som Veg Tech säljer är av hårdplast.

Växtbäddens materiella sammansättning gör den mindre känslig för uttorkning och bevattning rekommenderas endast, beroende på växtval, vid kraftig torka. Då det växtmaterial som valts till Malmgårdens takträdgård föredrar en torrare väl-dränerad jord samt det faktum att Malmö har en genomsnittlig årsnederbörd på ca 500 – 1000 mm har resulterat i att jag gjort bedömningen att inte använda någon bevattningsanläggning (SMHI. 2003).

Vilket växtval är det som lämpar sig bäst på Malmgårdens, och vad är det som gör att de faktiskt är mest lämpliga?

De kriterier jag utgått ifrån vid valet av växtmaterial är att de har samma uttryck som Eric Sigfrid Persson eftersträvade samt vara ett växtmaterial som föredrar en torrare väl-dränerad jord och i största möjliga mån är blommande. Det är just denna del som varit den stora begränsningen i mitt arbete, detta för att det växtmaterial som användes under 1930 – 40 talet föredrar en fuktigare och näringsrikare jord.

Valet av *Viburnum opulus 'Roseum'*, *Mahonia aquifolium* och *Lonicera nitida 'Elegant'* kan ifrågasättas, då dessa arter föredrar fuktiga jordar. Jag har valt att använda mig av *Viburnum opulus 'Roseum'* och *Mahonia aquifolium* då de redan växer och trivs på plats vilket gör det värt att, efter förbättringen av växtbäddarna, använda dessa arter igen. Efter besök på andra takträdgårdar i Malmö har jag funnit referensobjekt och då konstaterat att *Lonicera nitida 'Elegant'*, trivs utmärkt i liknande situationer, vilket varit den grundläggande orsaken till valet av just denna art.

De växter som är möjliga att inhandla som E-plantor är att föredra. Det är ett pålitligt och friskt växtmaterial som uppfyller krav på sund-, art – och sortäkthet. Växterna är provade för det svenska klimatet, vilket ger en mindre risk för vinterskador.

Övriga reflektioner

Den litteratur jag valt att studera under arbetets gång har hjälpt mig att besvara mina frågeställningar. Litteratur kring funktionalismens gröna utformning har dock varit mager. Mycket litteratur nämner arkitekter och deras skapelser, men inte hur utformningen av utemiljön såg ut eller vilket växtmaterial som använts. Av följande anledning har majoriteten av den information som berör utemiljöns utformning och växtmaterial som presenterats i min litteraturstudie hämtats ur Maria Flincks bok – Tusen år i trädgården samt Bengt Persson & Agneta Perssons bok – *Svenska Bostadsgårdar 1930 - 59*. Dessa böcker gav ett helhetsintryck av hur arkitekterna tänkte och vilket växtmaterial de använde. Att jag enbart valt att hämta information kring Eric Sigfrid Persson ur Ulla Hårdes bok, *Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare*, är att jag finner denna litteratur mest adekvat, då den helt är baserad på intervjuer med Eric Sigfrid själv samt hans dotter Signe Persson – Melin. Kanske hade annan litteratur givit en annan bild och version av vem och vad Eric Sigfrid åstadkommit i sitt liv.

Det har inte varit en lätt uppgift att hitta relevant information inom ämnet. Sökningar via Lukas, Alnarps biblioteks sökmotor, bidrog inte till några framsteg. Libris har fungerat bra, likaså Malmö Stadsbiblioteks- och Malmö högskolas sökmotorer, samt har sökningar via Google varit ett effektivt tillvägagångssätt att söka litteratur på. Genom att söka bland böckerna på Alnarp – och Malmö stadsbibliotek har majoriteten av den litteratur som använts under min litteraturstudie funnits. Enkätstudien samt det möte som genomfördes med BRF Malmgårdens trädgårdsgrupp, gav mig en bild av vad de boende önskade vid utformningen av deras bostadsgård. Detta gjorde det möjligt för mig att utifrån deras önskemål och behov skapa en bostadsgård som inspirerats av Eric Sigfrid Persson och funktionalismens ideal. De bostadsgårdar som besökts, där jag funnit referensobjekt som vuxit och trivs i en liknande miljö, har bekräftat en del av de växtval jag gjort.

6 Källförteckning

Andréasson Anna. (2007) *Trädgårdshistoria för inventerare*. Lund: Grahns tryckeri AB

AB Svensk Byggtjänst. (1994) *Fukt – handbok Praktik och teori*. Stockholm: Svenskt tryck AB

Beijer Bygg. Uå. *Gör det själv – Olika typer av isoleringsmaterial* (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.beijerbygg.se/templates/BB_ByggradListItem.aspx?id=10660 (2009-05-23)

Bostadsrättsföreningen Malmgården. Uå. *Kvarteret Helge i Malmö* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.malmgarden.org/nu-och-da/kvarteret-helge.aspx> (2009-03-24)

Byggros. Uå. *Geotextil – non – woven* (Elektronisk) Tillgänglig: http://se.byggros.com/Geotextil_-_non-woven (2009-04-22)

Eichhorn S. E., Raven P. H., Ray E. F. (2005) *Biology of Plants*. United States of America: W. H. Freeman and Company Publishers

Flinck Maria. (1996) *Tusen år i trädgården*. Värnamo: Barcelona och Fälths Tryckeri

Glaumann, Mauritz och Nord, Margitta. *Uteklimat, Stad och Land*, Rapport nr 113, Movium 1993

Hansson, Björn & Hansson, Marie. (2008) *Perenner Inspiration – Skötsel - Lexicon*. Italien.

Holmstrand Olov & Lindvall Per. (Uå) *Infiltrera Dagvatten planering och metoder*. Naturvårdsverket Byggeforskningen

Hårde Ulla. (1986) *Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare*. Motala: Motala Grafiska AB

Kvant, Christel & Palmstierna, Inger. (2009) *Vår Trädgårdsbok*. Italien.

Lindström Per. 2009. Självständigt arbete vid LTJ – fakulteten SLU Alnarp. *Ståndortsanpassad växtanvändning på bjälklag – Bostadsgården Carolus 24 kv. 7 i Malmö*. (Elektronisk) Tillgänglig: http://ex-epsilon.slu.se/archive/00003165/01/lindstrom_p_090305.pdf (2009-05-23)

Lorentzon, Kenneth, Persson, Bengt, Gnistmark, Rolf, Johnson Barbara & Nilsson, Stefan (2002). *Blommor och buskar*. Wien: Blommor och buskar förlag KB

Mossberg Bo & Stenberg Lennart (2003) *Den nya nordiska floran*. Norge: Repro, tryck och bokbinderi

Nyström, Pär & Söderblom, Per. *Gröna lätta tak*, Gröna Fakta D9, 1993

Osmundson Theodore. (1999) *Roof gardens: history, design and construction*. New York: W. W Norton & Company, Inc.

Persson Agneta och Persson Bengt. (1995). *Svenska Bostadsgårdar 1930 – 59*. Arlöv: Berlings Grafiska

Pittsburgh Corning Scandinavia AB (1992) *Takhandboken För låglutande tak och takterrasser*. Viborg: Nörhaven A/S

Råberg Per G. (1970, 1972). *Funktionalistiskt Genombrott*. Stockholm: Kungliga Boktryckeriet P. A Norstedt & Söner

SLU. 2008. *Gröna tak för många behov* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.slu.se/?id=551&puff=263> (2009-05-21)

SMHI. 2007. *Sveriges Klimat* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.smhi.se/cmp/jsp/polopoly.jsp?d=5441&l=sv> (2009-05-05)

SMHI. 2003. *Skånes Klimat* (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.smhi.se/content/1/c6/01/84/66/attachments/s10-11_upd_feb03.pdf (2009-05-05)

Sommar Ingrid. (2006) *Funkis stilen som byggde Sverige*. Slovenien: Gorenski Tisk/Korotan

Stockholms Länsmuseum. Uå. *Villans stilutveckling Funktionalismen, 1930 – tal*. Tillgänglig: http://stockholms.lans.museum/byggnadsvard/byggvillor.cfm?in_idnr=207 (2009-04-01)

Stål, Örjan. *Rotspärrar håller rötterna i schack*, Gröna fakta nr 2, Movium 1995

Tykesson, T., Magnusson B. S. (1996) *Arkitekterna som formade Malmö*. Malmö: Dalake Grafiska AB

Veg Tech. Uå. *Gröna Gårdar och Takträdgårdar* (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-04-20)

Muntliga Källor

Christer Nilsson, professor vid SLU Alnarp. (2009-04-23 kl. 15.45)

Eva Lou Gustafsson, Universitetsadjunkt vid SLU Alnarp. (2008-08-26)

Kaj Rolf, Universitetsadjunkt vid SLU Alnarp. (2009-04-23 kl. 15.00)

Lisa Holmdahl, boende i BRF Malmgården (2009-03-11 kl. 20 -21)

Torsten Hörndahl, Universitetsadjunkt vid SLU Alnarp. (2009-04-24 kl. 15.00)

Figurförteckning

Ett flertal av de figurer som används i detta arbete har varit fria att använda. De figurer som krävt tillstånd jag genom telefonkontakt med utgivare eller författare fått tillstånd att använda.

Figur 1. *Villa södra ängby*. Fotograf: okänd, Fotonummer Pose 1112 ; Fotonummer Fa 50500. År 1938. Tillgänglig:
<http://www.stockholmskallan.se/index.php?sokning=1&action=visaPost&fritext=S%F6dra+%E4ngby&start=0&mediaId=2251&#> (2009-05-02)

Figur 2. *Plaskdamm i Björns Trädgård*. Fotograf: Cronquist, Gustaf W:son (1878-1967), Fotonummer CRD 692. År 1937. Tillgänglig:
<http://www.stockholmskallan.se/index.php?sokning=2&action=visaPost&foto=true&periodstart=1930&periodslut=1940&plats=tr%E4dg%E5rd&start=0&mediaId=4985&post=3#> (2009-05-02)

Figur 3. 1 – Skiktsmodell. Teckning Mona Wembling (Nyström, P. & Söderblom, P. 1993)

Figur 4. 3 – Skiktsmodell. Teckning Mona Wembling (Nyström, P. & Söderblom, P. 1993)
Viborg: Nörhaven A/S

Figur 5. Kuvertmodellen. Av författaren.

Figur 6. Pittsburgh Corning Scandinavia AB (1992) *Takhandboken För låglutande tak och takterrasser*.

Figur 7. *Överbyggnad till gräsytor*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Figur 8. *Överbyggnad till perenner*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Figur 9. *Överbyggnad till Mindre buskar och perenner*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Figur 10. *Överbyggnad till större buskar och mindre träd. Bilden är beskuren*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Figur 11. *Överbyggnad till större träd. Bilden är beskuren*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Figur 12. *Relief med en naken kvinna som avbild*. Fotograf: Thomas Löfqvist. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 13. *Växtbeklädd fasad och stockrosor*. Fotograf: Okänd. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 14. *Ljusreflektor på taken*. Av Eric Sigfrid Persson Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 15. *Kvarteret helge*. Tillgänglig: <http://kartor.eniro.se/> - Drottninggatan, MALMÖ

Figur 16. *Tennis- och badmintonbana*. Fotograf: Okänd. Tillgänglig: <http://www.malmgarden.org/nu->

och-da/kvarteret-helge.aspx (2009-05-03)

Figur 17. *Skridskobana*. Fotograf: Eriksson & Westerblad. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 18. *Ljusknapp vid entrén*. Fotograf: Thomas Löfqvist. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 19. *Nischskulptur*. Fotograf: Thomas Löfqvist. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 20. *Venuskulptur*. Fotograf: Otto Ohm, Eriksson & Westerblad. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 21. *Annan skulptur*. Fotograf: Otto Ohm, Eriksson & Westerblad. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 22. *Liten damm*. Fotograf: Jaerke foto. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 23. *Växtbeklädda fasader med frodiga rabatter*. Fotograf: Jaerke foto. Ur Ulla Hårdes bok, Eric Sigfrid Persson Skånsk funktionalist byggmästare och uppfinnare.

Figur 24. *Skiss över Malmgården*. Av författaren

Figur 25. *Gården i nordvästlig riktning*. Av författaren

Figur 26. *Den centrala cirkeln*. Av författaren

Figur 27. *Trappa i platsgjuten betong*. Av författaren

Figur 28. *Trappa i betongsten*. Av författaren

Figur 29. *Städsegröna växter och kantsten i betong*. Av författaren

Figur 30. *Betongblock runt växtbädd*. Av författaren

Figur 31. *Pergolan*. Av författaren

Figur 32. *Lekplatsen, med plank i bakgrunden*. Av författaren

Figur 33. *Plan över förslag till förändring av Malmgårdens takbjälklag*. Av författaren

Figur 34. *Sektion A – A*. Av författaren

Figur 35. *Sektion B – B*. Av författaren

Figur 36. *Överbyggnad till större buskar och mindre träd. Bilden är beskuren*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Figur 37. *Överbyggnad till gräsytor*. Tillgänglig:
http://www.vegtech.se/dokument/Gronagardar_vegtech_2009.pdf (2009-05-03)

Bilagor

- Bilaga 1. Malmgårdens Förfrågan
- Bilaga 2. 30 – talets växter
- Bilaga 3. Inventerade arter på Malmgården
- Bilaga 4. Växtmaterial som Eric Sigfrid använde sig utav
- Bilaga 5. Checklista för utformningen av BRF Malmgården
- Bilaga 6. Växtmaterial som lämpar sig till Malmgårdens takträdgård.
- Bilaga 7. Förslag på växtmaterial till Malmgårdens takbjälklag

Bilaga 1

EXAMENSARBETE eller EXTRAKNÄCK!

Vi vill komma i kontakt med dig som läser till Landskapsarkitekt / Landskapsingenjör och har god växtkännedom. Vi som frågar är en bostadsrättsförening som ligger vid Värnhem i Malmö. Vad vi först och främst behöver är en kartläggning av de växter som finns på var gård samt en skötselplan för dessa. Vi är dock även öppna för diskussioner om gestaltungsidéer och långsiktiga utvecklingsplaner för gården, något som kanske lämpar sig för ett examensarbete.

Huset...

Vi är en relativt nybildad bostadsrättsförening som äger Malmgården. Huset byggdes av byggherren Erik Sigfrid Persson år 1936 och var en av hans första byggnader i Malmö. Förutom Malmgården har han även byggt Friluftstaden. Det har skrivits en hel del om både huset och byggherren för den som är intresserad. Hans kännetecken med egenhändiga lösningar på diverse problem finns det fortfarande gott om spår efter.

Gården...

En gång i tiden utgjordes den centrala delen av gården av två tennisplaner/isbanor. På senare tid har dock dessa ersatts av planteringar med växtmaterial som idag är i stort behov av komplettering eller ersättning. På sina ställen finns dock fortfarande kvar spår av den ursprungliga gestaltungsidéen. Till exempel så finns det flera statyer och formklippta buskar som omgärdar gården.

Var?

Kungsgatan 27, vid Värnhem i Malmö. www.malmgarden.org

Betalning

Om ni är intresserad av uppgiften så kan vi diskutera dess omfattning och den ekonomiska ersättning som ni kommer att få för utfört arbete.

Intresserad?

Ring eller maila Magnus Ydmark, 0709-611 658
magnus.ydmark@gmail.com

Bilaga 2

Här är ett urval av de växter som användes under 30 – talet i villaträdgårdar och parker. (Flinck, M. 1996, s. 268- 269 och Persson, A. & Persson, B. 1995, s 68 - 69)

Nyttoväxter

<u>Vetenskapligt namn</u>	<u>Svenskt namn</u>
<i>Cucumis sativus</i>	Gurka
<i>Malus domestica</i> cvs.	Äpple
<i>Prunus avium</i>	Sötkörsbär
<i>Prunus cerasus</i>	Surkörsbär
<i>Prunus domestica</i>	Plommon
<i>Prunus persica</i>	Persika
<i>Ribes nigrum</i>	Svarta vinbär
<i>Ribes rubrum</i>	Röda vinbär
<i>Ribes uva 'Crispa'</i>	Krusbär
<i>Rubus idaeus</i>	Hallon
<i>Solanum tuberosum</i>	Potatis
<i>Vitis vinifera</i>	Vindruva

Prydnadsväxter

<u>Vetenskapligt namn</u>	<u>Svenskt namn</u>
<i>Acer platanoides</i>	Lönn
<i>Actinida kolomikta</i>	Kameleontbuske
<i>Aruncus dioicus</i>	Plymspirea
<i>Berberis thunbergii</i>	Berberis
<i>Betula</i> sp.	Björk
<i>Hosta</i> cvs.	Funkia
<i>Juniperus sabina</i>	Sävenbom
<i>Laburnum alpinum</i>	Gullregn
<i>Mahonia aquifolium</i>	Mahonia
<i>Philadelphus</i> cvs.	Schersmin
<i>Polygonatum × hybridum</i>	Jätterams
<i>Potentilla fruticosa</i>	Ölandstok
<i>Prunus</i> sp.	Japanskt Körsbär
<i>Ribes alpinum</i>	Måbär
<i>Rosa × rehderi</i>	Polygantharos
<i>Rosa multiflora</i>	Japansk klätterros
<i>Saxifraga rosacea</i>	Mattbräcka
<i>Sedum</i> cvs.	Kärleksört
<i>Spiraea vanhouttei</i>	Bukettspirea
<i>Syringa</i> sp.	Syrén
<i>Viburnum opulus 'Roseum'</i>	Snöbollsbuske

På naturtomten planterades

<u>Vetenskapligt namn</u>	<u>Svenskt namn</u>
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Akleja
<i>Digitalis purpurea</i>	Fingerborgsblomma
<i>Hippophae rhamnoides</i>	Havtorn
<i>Lotus corniculatus</i>	Käringtand
<i>Lupinus polyphyllus</i>	Lupin
<i>Malva alcea</i>	Rosenmalva
<i>Primula veris</i>	Gullviva
<i>Saponaria officinalis</i>	Såpnejlika
<i>Solidago canadensis</i>	Gullris
<i>Verbascum thapsus</i>	Kungsljus

I parken planterades

<u>Vetenskapligt namn</u>	<u>Svenskt namn</u>
<i>Acer sp.</i>	Lönn
<i>Aesculus hippocastanum</i>	Hästkastanj
<i>Betula pendula</i>	Vårtbjörk
<i>Betula pendula 'Dalecarlica'</i>	Ornäsbjörk
<i>Clematis alpina</i>	Alpklematis
<i>Clematis vitalba</i>	Skogsklematis
<i>Crocus vernus</i>	Vårkrokus
<i>Euonymus europaeus</i>	Benved
<i>Fagus silvatica 'Pendula'</i>	Hängbok
<i>Genista trincitoria</i>	Färgginst
<i>Lonicera caprifolium</i>	Äkta kaprifol
<i>Muscari armeniacum</i>	Pärlhyacint
<i>Ulmus glabra 'Pendula'</i>	Paraplyalm
<i>Pinus mugo</i>	Bergstall

Bilaga 3

Inventerade arter på Malmgårdens takterrass

<u>Vetenskapligt namn</u>	<u>Svenskt namn</u>
<i>Pyracantha coccinea</i>	Eldtorn
<i>Euonymus fortunei</i>	Klätterbenved
<i>Euonymus fortunei</i>	
'Emerald'n Gold'	Guldbenved
<i>Iris</i> cvs	Iris
<i>Buxus sempervirens</i> cvs	Buxbom
<i>Cotoneaster</i> cvs	Oxbär
<i>Hypericum</i> cvs.	Hyperikum
<i>Mahonia aquifolium</i>	Mahonia
<i>Lonicera caprifolium</i>	Kaprifol
<i>Prunus laucerasus</i>	Lagerhägg
<i>Geranium</i> cvs.	Näva
<i>Deutzia gracilis</i>	Bruddeutzia
<i>Corylus avellana</i>	Ormhassel
<i>Lavandula angustifolia</i>	Lavendel
<i>Buddleja davidii</i>	Fjärilsbuske
<i>Salix caprea</i> 'Pendula'	Hängsälg
<i>Vinca minor</i>	Vintergröna
<i>Sambucus</i> cvs	Fläder
<i>Viburnum opulus</i>	Doftolvon
<i>Philadelphus coronarius</i>	Schersmin
<i>Spiraea</i> cvs	Spirea
<i>Ilex aquifolium</i>	Järnek
<i>Lonicera</i> cvs	Try
<i>Rosa</i> cvs	Ros

Bilaga 4

Växter som Eric Sigfrid använde sig utav under anläggandet utav Malmgården, Ribershus och Friluftsstaden. (Hårde, U. 1986, s. 40, 68, 77 och 110 – 112)

Klättrande Växter**Vetenskapligt namn****Svenskt namn*****Aristolochichia macrophylla*****Pipranka**

Kraftigväxande och slingrande. Bladen är ljus gröna och hjärtformade. Blommar under försommaren med oansenliga blommor, som är grönbruna. Härdig i zon I – IV. Trivs bäst på något fuktig lerhaltig och kalkrik jord i sol – djup skugga.

Clematis montana* var. *Rubens**Bergklematis**

En frodig art. Purpurröda blad vid utsprunget, senare bronsfärgade. Blommar, på fjolårsskotten, med vitröda blommor i juni – augusti. Härdig i zon I. Trivs bäst på humusrik jord i sol – halvskugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 103)

***Parthenocissus quinquefolia* 'Engelmannii' Klättervildvin**

Kraftigväxande art, klättrar själv då den har sugfötter. Femflikiga blad som är mörkt gröna men som på hösten intar en vinröd färg. Härdig i zon I – V, trivs i väl-dränerad jord i både sol och skugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Polygonum balschuanicum**Bokharabinda**

Snabbväxande klängväxt. Riklig blomning, i juli – oktober, med vitrosa blommor i stora vippor. Härdig i zon I – IV. Trivs bäst i sol, på en varm och fuktig jord. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Wisteria sinensis**Blåregn**

Kraftigväxande, äldre exemplar kan täcka en yta på 15 meter i diameter. Blomningen sätter igång något år efter plantering. Blommar sedan i maj – juni i blålila klasar. Härdig i zon I – II, trivs bäst i lucker kalkrik jord i solen. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Lignoser

Vetenskapligt namn

Svenskt namn

Buddleja alternifolia

Sommarbuddleja

En starkvuxen buske. Blommar med violetta blommor som sitter i klasar i toppen på de slängigt hängande grenarna. Busken drar till sig både fjärilar och fåglar, har därför smeknamnet fjärilsbuske. Härdig i zon I – III. Trivs bäst i humusrik jord. Trivs inte på kalla fuktiga jordar. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 29)

Forsythia × intermedia 'Spectabilis'

Forsythia

En pålitlig sort. Blommar på bar kvist med en iögonfallande blomning i mörkt gult. Bladen är friskt gröna. Härdig i zon I – III. Trivs bäst i god trädgårdsjord. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 39)

Kolkwitzia amabilis

Paradisbuske

En sirlig och bredvuxen buske. Blommar överdådigt med vitrosa blommor i juni – juli. Härdig i zon I – IV. Utvecklas bäst på en genomsläpplig och humusrik jord i soligt läge. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 44)

Magnolia cvs.

Magnolia

Blomning sker precis innan bladsprickning, med stora blommor i olika färger. Härdig i zon I – II (III). Trivs bäst i humusrik, genomsläpplig jord i soligt och vindskyddat läge. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Malus cvs.

Prydnadsapel

Ett relativt litet prydnadsträd men måttlig tillväxt. Blommar i maj – juni beroende på sort. Härdig i zon I – IV (V) Föredrar humusrik jord i sol – halvskugga. 'John Downie' Blommar i maj med ljust rosa blommor som senare övergår i vitt. Frukterna är goda till sylt eller gelé. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 21)

Philadelphus coronarius

Doftschersmin

Är en ganska storvuxen buske. Vanlig. Blommar kring midsommar med ljuvligt doftande gräddvita blommor. Härdig i zon I – V och trivs bäst i näringsrik trädgårdsjord i sol – halvskugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 46)

Prunus × serrulata 'Kanzan'

Japanskt körsbär

Ett medelstort träd. Trädet är stamypat, med en tydlig gräns mellan stam och krona. Blommar praktfullt i maj, med rosa blommor. Bladen är mörkt gröna. Steril. Härdig i zon I – III. Trivs bäst i genomsläpplig kalk- och humusrik jord i soligt läge. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Quercus robur

Skogsek

Ett robust träd som tar god tid på sig. Tar ca 100 år innan den intagit "sparbanksekens" form. Eken trivs bäst i lätt skugga i unga år, senare i full sol. Trivs bäst kraftig djup jord i sol - skugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 14)

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Rosa cvs.*****Buskros**

Till denna grupp hör alla de rosor som har ett buskigt växtsätt. Rosorna delas ofta in i olika grupper som Gammeldags buskrosor och modernare rosor, ibland också i en grupp som kallas Parkrosor. Buskrosen har inga större krav på jordmånen, bör dock få en god start. Gödsling kan ske på sen höst eller vinter, remonterande buskar bör få ytterligare en gödselgiva efter första blomningen, dock inte senare än i juli månad. Detta för att plantan skall hinna förbereda för vintervilan i god tid. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 109)

Under Gammeldags buskros finns en rad olika grupper, en i mängden är bland annat Damascenerrosen, *Rosa × damascena*, vilken är en rosbuske som blir ca 1,5 meter hög. Busken har ett kraftigt växtsätt och har lång blomningstid med klarrosa, halvfyllda och doftande blommor. Härdig i zon I – V. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 111)

Till gruppen Modernare rosor hör bland annat senare Pimpinellhybrider, *Rosa pimpinellifolia* 'Frühlingsduft' till. Detta är en buskros som har ett kraftigt växtsätt, busken blir ca 2,5 meter hög och blommor tidigt på säsongen med stora, fyllda och starkt doftande gräddvita blommor med små rosa stänk i. Har man tur remonterar blomningen. Härdig i zon I – VI. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 114)

Rosa rugosa**Vresros**

Tillhör även den gruppen buskrosor. Vresrosen blir ca 1,5 meter hög, är väldigt härdig och resistent mot sjukdomar. Blommar om samtidigt som de första blommorna utvecklats till nypon. 'Hansa' har starkt doftande karminröda blommor. Härdig i zon I – VIII. 'Blanc Double de Coubert' är kompakt i växtsättet, en sort som behöver utrymme för att kunna utvecklas. Blommar under hela säsongen med svagt halvfyllda starkt doftande blommor. Härdig i zon I – VIII. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 111)

Spiraea cvs.**Spirea**

En pålitlig och tålig buske. Blommar med vita – rosa blommor i maj – september, beroende på sort. Behöver regelbunden föryngringsbeskärning för att få riklig blomning. Härdig i zon I – IV (VI). Trivs som bäst på god trädgårdsjord i sol – halvskugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 57)

Syringa vulgaris**Syren**

En välanvänd buske som inte allt för sällan används i häckplanteringar. Finns många olika sorter och färger. 'Charles Joly' är en sent blommande sort. Har mörkvioletta blommor i dubbla blomklasar. 'Norrfjärden' E är ett svenskt urval. Knopparna är rosa för att senare slå ut i syrenlila. Är en rotäktad sort.

Syrenen kan stammas upp till ett litet träd, risken finns dock att det bara blir blad och blommor längst ut på grenarna, var därför noga med kvalitén vid inköp. Härdig i zon I – IV. Trivs bäst i näringsrik och väl-dränerad jord, i full sol.

Lök och knöl

Vetenskapligt namn

Svenskt namn

Lilium cvs.

Lilja

Detta är en stor grupp med mängder av arter. Det är ett tåligt släkte, skyr dock blöta jordar, framförallt under vintertid. Färgen och doften på blommorna varierar kraftigt. *L. candidum* är en vit lilja som känd just för sin doft och sköna utseende. Härdig i Sveriges södra delar. *L. martagon* är en rosa härdig sort, dock svår att etablera, men sprider sig sen gärna ut sig.

Rent generellt kan man säga att liljor trivs bäst på näringsrik, väl-dränerad och lucker jord, i sol – halvskugga. Kan odlas i större delar av landet, bör dock förvaras frostfritt, under vintern, i landets norra delar. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 214)

Sommarblommor

Antirrhinum majus

Lejongap

En traditionell sommarblomma som finns i många olika färger. Upprättväxande 30 – 80 cm hög. Trivs i näringsrik jord och kräver mycket vatten, i sol – halvskugga. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 224)

Dahlia cvs

Dahlia

Är en flerårig art som inte är härdig, och måste därför förvaras frostfritt under vintern. Blommorna varierar från enkla till dubbla och finns i en mängd olika färger. 'Bishop of Landlaff' har mörka stjälgar och en klarröd färg på den enkla blomman. 'Siemen Doorenbos' har rosaviolettera kronblad med ett kraftigt mittparti som går ifrån rosa till gult. Gemensamt har dahlia att den trivs bäst på näringsrik jord i soligt - halvskuggigt läge. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 57, 228,241)

Helianthus cvs.

Solros

Solrosen varierar kraftigt till utseendet, vissa sorter är högdragna med en enda blomma i toppen medan andra sorter grenar sig, exempelvis 'Teddy Bear'. Trivs i de flesta jordar i hela landet, i soligt läge. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 231)

Viola × wittrockiana

Pensé

Pensén finns i ett stort antal färger, där hela färgskalan representeras, och storlekar. Blommar från vår till sen höst, bara de vissna blommorna rensas bort. Trivs i näringsrik och lucker jord, i soligt läge, i hela landet. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 240)

Perenner

Vetenskapligt namn

Svenskt namn

Alcea cvs.

Stockros

Tvåårig perenn. Bladen är grågröna och handflikiga, som sitter direkt på stammen. Blommar i juli – september med enkla – dubbla blommor ibland annat vitt och rosa. Kan odlas i större delar av landet, men föredrar varma lägen i direkt sol. Utvecklas bäst på måttligt näringsrik väl-dränerad jord. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 77)

Geranium himalayense

Praktnäva

Lättodlad art. Blommar i juli – augusti med himmels - violettblåa stora trefatsliknande blommor. Bladen är djupt handflikiga och tandade. Breder successivt ut sig med underjordiska löpare. Är härdig i hela landet. Trivs på väl-dränerade jordar i sol – skugga. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 167)

Lavandula angustifolia

Lavendel

En aromatisk halvbuske. Blommar med vita till mörkt purpurfärgade blommor i juli – augusti. Har brett användningsområde, men trivs bäst på en torr, varm sandblandad jord i direkt sol. Kan i ett skyddat och väl-dränerat ställe odlas i stora delar av landet. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 205)

Lobelia cvs.

Lobelia

En ett – flerårig perenn. Blommar i juli- september med vita, rosa, röda eller blå blommor, beroende på sort. Trivs bäst i fuktig näringsrik jord med något lågt pH. *L. cardinalis* är en vattenlevande sort som i augusti – september blommar med klarröda blommor. Stjälken är röd, med något bronsfärgade blad. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 211 -212)

Phlox cvs.

Flox

Är en matt – kuddliknande till högt upprättväxande perenn. De låga sorterna har ofta smala barrliknande blad medans de högre har långa breda äggrunda blad. Blommar med vit, blå, röd, violett eller rosa doftande blommor i april – september, beroende på sort. De matt bildande arterna trivs bäst i sandig och väl-dränerad jord, vilka passar bra i grus, mur eller i tråg. De upprättväxande arterna föredrar väl-dränerad, humus – och näringsrik jord. Kan på skyddat och väl-dränerad plats odlas i större delen av landet. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 241, 243)

Viola cvs.

Viol

En ett till flerårig ört. Blommar, beroende på art, från april – oktober med vita med violetta fläckar till djupt violetta eller purpurfärgade blommor. De flesta arter föredrar att stå i en väl-dränerad humus – och näringsrik jord i sol – halvskugga. Kan odlas i stora delar av landet, med förutsättning att den står på ett väl-dränerat och skyddat läge. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 304, 306)

Bilaga 5

Checklista för utformandet av Malmgården

Checklistan kan vara ett bra hjälpmedel i tankeprocessen och att konkretisera ert önskemål och behov.

Namn: _____

Adress: _____

Telefon: _____

Fråga 1. Hur stort trädgårdsintresse har ni?

Stort   Medel   Litet   Minimalt

Fråga 2. Hur mycket trädgårdskunskap har ni?

Stort   Medel   Litet   Minimalt

Fråga 3. Vad önskar ni?

Vindskydd   Insynsskydd   Öppna ytor

Rumslighet   Barnvänlighet   Fjärilar och bin

Utsikt   Annat .....

Fråga 4. Vilken trädgårdskaraktär önskar ni er?

Minimalistiskt   Naturlikt   Romantiskt

Vilt och busigt   Färgsprakande   Robust & Funktionellt

Tuktat & Stramt   Vilsamt

Beskriv med egna ord drömträdgårdens karaktär och känsla:

Fråga 5. Vad ska trädgården innehålla?

☐ Lökplantering	☐ Perennrabatter	☐ Barrväxter
☐ Solitära växter	☐ Rosor	☐ Köksväxter
☐ Kryddväxter	☐ Woodland	☐ Gräsmatta
☐ Friväxande häckar	☐ Buskplantering	☐ Klätterväxter
☐ Prydnadsträd	☐ Rhododendron	☐ Frukträd
☐ Bärbuskar	☐ Stenparti	☐ Trädgrupp
☐ Klippt häck	☐ Mycket blommande växter	
☐ Blomsteräng	☐ Gröna lummiga växter	

Nämn några favoritväxter:

Fråga 6. Vilka funktioner är viktiga?

☐ Gångar	☐ Lekytor	☐ Sittplatser
☐ Uteplatser	☐ Köksträdgård	☐ Parkeringsplatser
☐ Plats för kompostering	☐ Plats för sophantering	
☐ Hårdgjorda ytor/ Stensättningar		

Fråga 7. Ska det finnas fasta konstruktioner?

☐ Växthus	☐ Pergola	☐ Spaljéer
☐ Plank	☐ Damm	☐ Fontäner

Fråga 8. Hur mycket skötsel av trädgården är rimlig?

- Mycket   Medel   Lite   Minimalt

Fråga 9. Vilken typ av skötsel kan ni tänka er?

☐ Gräsklippning	☐ Vattning	☐ Beskärning
☐ Formklippning	☐ Gödsling	☐ Jordförbättring
☐ Ogrärensning	☐ Annat.....	

Vad fungerar bra respektive dåligt i nuläget?

Egna förslag på förändringar som skulle förbättra:

Bilaga 6

Växtmaterial som lämpar sig till Malmgårdens takträdgård.

Kläng och klätterväxter

Vetenskapligt namn

Svenskt namn

Akebia quinata

Fembladig Akebia

Kraftigväxande slingerväxt. Blommar i maj med doftande violettbruna blommor. Trivs på väl-dränerad jord på en solig och skyddad plats. Härdig i zon I – II. Blir 3 – 5 meter. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 101)

Clematis vitalba

Skogsklematis

Kraftigväxande art. Blommar i juni – augusti i ett hav med små vita blommor, därefter med små ulliga fröställningar. 'Paul Farges', Ser ur som arten, dock inte lika kraftigväxande. Trivs i genomsläpplig fuktighetshållande jord i sol – halvskugga. Härdig i zon I – IV. Blir 5 – 7 meter. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 103)

Jasminum nudiflorum

Vinterjasmin

En rikt förgrenad växt, som måste spaljeras. Blommar med gula blommor, på bar kvist under december – april. Trivs i ett soligt skyddat läge i lätt, sandblandad jord. Härdig i zon I (II). Blir 2 – 3 meter. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

***Parthenocissus quinquefolia* 'Engelmannii'** Klättervildvin

Kraftigväxande art, klättrar själv då den har sugfötter. Femflikiga blad som är mörkt gröna men som på hösten intar en vinröd färg. Härdig i zon I – V, trivs i väl-dränerad jord i både sol och skugga. Blir 6 – 10 meter. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Parthenocissus tricuspidata

Rådhusvin

Kraftigväxande art, som klättrar själv. Oftast denna art man ser som täcker hela husfasader. Har en vacker höstfärg som skiftar i rött, orange och gult. Trivs bäst i väl-dränerad trädgårdsjord i sol – halvskugga. Blir 9 – 12 meter. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Lignoser

Amelanchier spicata

Häggmispel

En relativt storvuxen buske. Blir ca 3 meter hög och 2 meter bred. Blommar i april månad med vita – rosa blommor som sitter i täta klasar, vilka på hösten övergår till runda söta svartröda bär. Bären är ätliga. Har inga större krav på jorden, klarar både torr – fuktig jord i sol – halvskugga. Härdig i zon I – VI. (Nilsson, G. 1983, s. 32) Finns som E – planta – *A. spicata* fk FALUN E

***Cotinus coggygria* 'Royal Purple'**

Röd perukbuske

Rödbladig buske som, blommar på tvåårsskotten. Är frostöm, fryser skotten uteblir blomningen. Trivs bäst på en skyddad plats i kalkrik och genomsläpplig jord på en solig plats. Härdig i zon I – II. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 35)

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Cotoneaster lucidus*****Häckoxbär**

En kraftig buske, med höstfärger i orange och rött, svarta bär. Trivs i de flesta jordar, med god dränering. Sol – halvskugga. Härdig i zon I – VIII. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 35)

Cotoneaster multiflorum**Flockoxbär**

En storvuxen buske. Ljusa friskt grågröna blad. Blommar i maj – juni, med mängder av illaluktande blommor som hänger i klasar, vilka utvecklas till röda bärklasar på hösten. Trivs i väl-dränerad trädgårdsjord i sol – halvskugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 35)

Exochorda × macrantha 'The Bride'

Är en nätt buske, med något överhängande växtsätt. Blommar med en mängd vita blommor. Trivs bäst på en väl-dränerad inte allt för näringsrik jord, i full sol. Härdig i zon I – III. 1 – 1,5 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 39)

Genista trincoria 'Royal Gold'**Färgginst**

En liten och bredvuxen buske, vars grenar är gröna. Blommar med guldgula blommor i juli – september. Trivs bäst på en mager och torr jord. Härdig i zon I – III. 0,8 – 1,0. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 40)

Hydrangea paniculata 'Grandiflora'**Syrenhortensia**

Storvuxen skör buske. Vit - vitrosa blommor som blommar i augusti – september. Bör skäras ner på våren för att ge fin blomning. Trivs i väl-dränerad kalkfattig jord i sol – halv skugga. Härdig i zon I – V. 1,5 – 2 meter. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 42)

Hydrangea serrata 'Bluebird'**Hortensia**

En låg och kompakt buske med ett robust växtsätt. Blommar med sterila nickande blå blommor på sur jord, medans den intar en rödaktig – rödlila färg på kaltrik jord. Trivs i väl-dränerad jord i lätt skugga. Härdig i zon I – III. Blir 0,8 – 1 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 42)

Hypericum 'Hidcote'**Storblommig Hyperikum**

En halvt vintergrön buske som blommar med guldgula blommor under juli – augusti. Trivs bäst i lätt sandblandad jord i sol – halvskugga. Härdig i zon I – III. Blir 0,6 – 1,2 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 42)

Kolkwitzia amabilis**Paradisbuske**

En sirlig och bredvuxen buske. Blommar överdådigt med vitrosa blommor i juni – juli. Härdig i zon I – IV. Utvecklas bäst på en genomsläpplig och humusrik jord i soligt läge. Blir 1,5 – 2 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 44)

Lonicera tatarica var. zabelii**Fagertry**

En kraftig buske som blommar med rosa blommor i maj – juni. Röda bär. Trivs i de flesta jordar i sol – skugga. Härdig i zon I – VII. Blir 2 – 3 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 44)

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Lonicera nitida* 'Elegant'****Myrtenry**

En låg vintergrön buske som i maj – juni blommar med små oansenliga blommor. Föredrar näringsrik och fuktighetshållande jord i halv – hel skugga. Härdig i zon I – II. Blir 0,5 – 1 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 44)

Lonicera xylosteum**Skogstry**

En bred och högväxt buske som i maj – juni blommar med 1 cm gulvita blommor, vilka på hösten övergår till mörkröda frukter. *L. xylosteum* 'Compacta' är mindre, med mjuka grenar. Klarar torr och mager ståndort, men utvecklas dock bäst på närings – kalkrik jord. Sol – skugga. Härdig i zon I – VII. Blir ca 3 meter hög. (Hansson, G. 1983, s.125)

Magnolia* cvs.*Magnolia**

Blomning sker precis innan bladsprickning, med stora blommor i olika färger. Härdig i zon I – II (III). Trivs bäst i humusrik, genomsläpplig jord i soligt och vindskyddat läge. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 106)

Mahonia aquifolium**Mahonia**

En vintergrön och skuggtålig buske. Trivs bäst på i torvblandad jord i halv – helskugga. Härdig i zon I – VI. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 46) Blommar i april – maj, med gula doftande blommor i täta upprättstående klasar. Blir 0,5 – 1,2 m hög (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 195).

Potentilla fruticosa* 'Abbotswood' E*Ölandstok**

En låg och kompakt buske, blommar nästan hela sommaren med vita blommor. Behöver föryngringsbeskärning, då busken lätt kan se risig ut. Trivs på de flesta platser, med förutsättning att de är torra och soliga. Härdig i zon I – IV. Blir 0,4 – 0,6 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 48)

***Prunus laucerasus* 'Schipkaensis Macrophylla' Lagerhägg**

En vintergrön kraftigväxande buske. Tål föryngringsbeskärning på våren. Känslig mot vårsolen. Blir 1,5 – 2 meter. 'Otto Luyken' är en låg, kompakt och tålig buske. Blir 1 - 1,5 meter. Trivs i god trädgårdsjord i skyddat läge i halvskugga – skugga. Härdig i zon I – II. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 49)

Prunus subhirtella* 'Accolade'*Prydnadskörsbär**

Ett litet träd som med åldern utvecklar en bred krona. Blommar tidigt på våren med rosa blommor. Intar på hösten en ljus orange nysans. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 21)

Rhus typhina**Rönnsamak**

En storvuxen buske med ett exotiskt utseende, och blir efterhand ett litet träd. Vacker som solitär. Honplantan blommar med gröna oansenliga blommor i juni – juli, som övergår till vackra röda frukter. Sprider sig med rotskott. Vacker höstfärg som går i gult – orangerött. Trivs i humusrik sandjord i sol – halvskugga. Härdig i zon I – III. Blir 2,5 – 3,5 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 54)

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Ribes grossularia*****Krusbär**

Har ringa krav på jord, gillar dock inte styva lerjordar. Föredrar full sol.

Ribes nigrum* 'Holländische Rote'*Röda vinbär**

En bärbuske med ringa krav. Klarar alla jordar och kräver mycket lite skötsel. Angrips sällan av skadegörare eller sjukdomar. Kan stå i sol – halvskugga. Härdig i zon I - VI

Ribes nigrum* 'Öjebryn' E*Svarta vinbär**

Tålig och kraftigväxande sort. Kräver beskärning vart tredje år, då den främsta fruktsättningen sätts på fjolårets grenar. Härdig i zon I - VI

Rosa rugosa**Vresros**

Tillhör även den gruppen buskrosor. Vresrosen blir ca 1,5 meter hög, är väldigt härdig och resistent mot sjukdomar. Blommar om samtidigt som de första blommorna utvecklats till nypon. 'Hansa' har starkt doftande karminröda blommor. Härdig i zon I – VIII. 'Blanc Double de Coubert' är kompakt i växtsättet, en sort som behöver utrymme för att kunna utvecklas. Blommar under hela säsongen med svagt halvfyllda starkt doftande blommor. Härdig i zon I – VIII. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 111)

Rubus odoratus**Rosenhallon**

Är en kompakt och tät buske med ett hallonliknande utseende. Blommar i juni – augusti med purpurröda doftande blommor. Trivs bäst i lätt trädgårdsjord i sol – halvskugga. Härdig i zon I – V. Blir 1,5 – 2 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 54)

Sorbaria sorbifolia**Rönnspirea**

En praktisk buske som inte har höga krav på jorden. Blommar med gulvita vippor i juni – augusti. Sprider sig med rotskott. Rivs i de flesta trädgårdsjordar i sol – halvskugga. Härdig i zon I – VII. Blir 1,5 – 2 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 56)

Spiraea cvs.**Spirea**

En pålitlig och tålig buske. Blommar med vita – rosa blommor i maj – september, beroende på sort. Behöver regelbunden föryngringsbeskärning för att få riklig blomning. Härdig i zon I – IV (VI). Trivs som bäst på god trädgårdsjord i sol – halvskugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 57) *S. betulifolia* 'Tor' E, trivs på något torrare ståndorter, har vit blomning och intar på hösten en roströd – orange färg. *S. japonica*, en liten buske, som blommar med små röda – rödvioletta blommor under juni månad. Blir 0,5 – 1,5 meter hög. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 264) 'Little Princess' är en låg och bredvuxen art som blommar under juli – september. Blir 0,5 – 0,8 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 57)

Viburnum opulus* 'Roseum'*Snöbollsbuske**

En stor buske som blommar med vita snöbollsliknande sterila blommor. Trivs i de flesta fuktighetshållande jordar i sol – halvskugga. Härdig i zon I – V. Blir 2,5 – 3,5 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 59)

rödvioletta blommor. Trivs i de flesta jordar i sol – skugga. Härdig i zon I – III. Blir ca 1,5 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 58)

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Weigela hybrida*****Trädgårdspraktrö**

En lättodlad buske. Blommar i juni – juli med klockformade mörkrosa – röd – rödblå blommor, beroende på sort. 'Eva Rathke' blommar med blodröda blommor. 'Newport Red' blommar med

Lök/Knöl***Allium* cvs.****Jättelök**

En flerårig lökväxt med kraftig lökdoft. Blommar med rödviolett – vita och ibland gul eller blå blomma under juni – juli. *A. victorialis* blommar med en vit – gulgrön blomma. Blir ca 30 – 50 cm hög. *A. giganteum* blommar med rödviolett och blir upp till 150 cm hög. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 697)

Crocus* cvs.*Krokus**

Blommar mars – maj i olika färger, beroende på sort. *C. vernus* blommar med vit/ mörkblå – lavendelblå blomma i april – maj. *C. tommasinianus* blommar i en blek lila – violett färg i mars – april. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 714)

Hemerocallis fulva**Brunröd daglilja**

En art med brunröda blommor som blommar under juli – augusti. Föredrar sol – halvskuggiga platser. Blir ca 60 – 80 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 148)

Lilium* cvs.*Lilja**

Detta är en stor grupp med mängder av arter. Det är ett tåligt släkte, skyr dock blöta jordar, framförallt under vintertid. Färgen och doften på blommorna varierar kraftigt. *L. candidum* är en vit lilja som känd just för sin doft och sköna utseende. Härdig i Sveriges södra delar. *L. martagon* är en rosa härdig sort, dock svår att etablera, men sprider sig sen gärna ut sig. Rent generellt kan man säga att liljor trivs bäst på näringsrik, väl-dränerad och lucker jord, i sol – halvskugga. Kan odlas i större delar av landet, bör dock förvaras frostfritt, under vintern, i landets norra delar. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 214)

Narcissus* cvs.*Påsk -/pingstilja**

N. pseudonarcissus, påsklilja. Blommar med enkel – fylld doftande gul blomma i april månad. *N. poeticus*, Pingstilja. Blommar med en enkel doftande vit blomma med gul, röd eller orange bikrona, i maj månad. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 701)

Tulipa* cvs.*Tulpan**

Trivs i väl-dränerad jord i soligt läge. Det finns omkring 100 arter och 2 500 sorter i odling. Finns i mängder olika färger och former. (Kvant, C & Palmstierna, I. 2009, s. 214) Blommar, beroende på art och sort, från april – juni (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 708).

Perenner

Vetenskapligt namn

Svenskt namn

Acaena microphylla

Taggpimpinell

En mattbildande fjällväxt som är tramptålig. Bra som marktäckare under buskar och solitära perenner. Blommar i juni – augusti, med små oansenliga blommor. Kan användas som substitut till gräs. Trivs i en lätt väl-dränerad jord i både sol och skugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 121)

Agastache foeniculum

Anisört

En relativt kortlivad perenn som frösår sig rikligt. Blommar med vita – violetta blommor, beroende på sort, i juni – augusti. Utsöndrar en stark anisarom. Trivs på väl-dränerade jordar i full sol. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 121)

Alcea cvs.

Stockros

Tvåårig perenn. Bladen är grågröna och handflikiga, som sitter direkt på stammen. Blommar i juli – september med enkla – dubbla blommor ibland annat vitt och rosa. Kan odlas i större delar av landet, men föredrar varma lägen i direkt sol. Utvecklas bäst på måttligt näringsrik väl-dränerad jord. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 77)

Alchemilla mollis

Jättedaggkäpa

En lättodlad perenn med ett frodigt och friskt bladverk. Blommar i juni – augusti med limegula blommor i flocklika stänglar. Härdig i hela landet, i halvskugga – skugga. Blir ca 30 – 50 cm hög. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 78)

Anaphalis triplinervis

Ulleternell

En perenn som blommar med små vitaktiga blommor i juni – juli. Trivs bäst på torra och sandiga jordar i full sol. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 125)

Aquilegia caerulea hybrider

Pastellakleja

En fin perenn som lämpar sig i samplanteringar. Blommar i juni – juli med vita – blå eller pastellfärgade, beroende på sort, stiliga blommor. Föredrar att stå i halvskugga i något fuktiga jordar. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 125)

Aquilegia vulgaris

Akleja

En perenn som trivs i fe flesta jordar. Blommar med blå, violett, rosa eller vita blommor i juni – juli, beroende på sort. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 164)

Aster alpinus

Alpaster

Blommar i juni med lilablå – ljuslila blommor. En art som trivs i väl-dränerade jordar. 20 – 25 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 128)

Calamintha nepetoides

Stenkyndel

Ser ut som en gröngrå kudde till utseendet, med höga blomstänglar, som i maj – oktober blommar med ljus lavendelblå blommor. Trivs på väl-dränerade jordar i full sol. Blir ca 25 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 131)

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Coreopsis verticillata*****Höstöga**

En graciös perenn. Blommar rikligt med små stjärnlika gula blommor i juli – september. Trivs bäst på väl-dränerade jordar. Blir 40 – 50 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 135)

Digitalis grandiflora**Gul fingerborgsblomma**

En perenn med rosettblad. Har stora gula klocklika blommor i juni. Trivs på de flesta jordar och de flesta lägen. Blir ca 60 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 139)

Digitalis purpurea**Fingerborgsblomma**

En tvåårig, högväxt perenn med rosettblad. Har stora purpuröda klocklika blommor i juni - juli. Sorten 'Alba' har stora vita blommor. Trivs på de flesta jordar och de flesta lägen. Blir ca 1 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 139)

Doronicum orientale**Vårkrage**

En tålig perenn med gula blommor i maj månad. Trivs i alla jordar och lägen. Blir ca 40 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 141)

Echinacea purpurea**Röd rudbeckia**

En högväxt prästkragsliknande perenn med purpurfärgade blommor. Trivs bäst i väl-dränerade och näringsrika jordar i full sol. Är ca 1 meter hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 141)

Fragaria ananassa* 'Senga Sengana'*Jordgubbar**

En kraftigväxande sort, med stark revbildning. Bären får en frisk röd färg med "syrlig" smak.

Geranium endressii**Spansk näva**

En art med ljusgröna blad, som får en vacker höstfärg. Blommar i juni – september med rosa blommor. Sorten 'Rose Clair' har laxrosa blommor. Trivs på de flesta väl-dränerade trädgårdsjordar i soligt läge. Blir 30 – 40 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 144)

Geranium himalayense**Praktnäva**

Lättdodlad art. Blommar i juli – augusti med himmels - violettblåa stora trefatsliknande blommor. Bladen är djupt handflikiga och tandade. Breder successivt ut sig med underjordiska löpare. Är hårdig i hela landet. Trivs på väl-dränerade jordar i sol – skugga. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 167)

Geranium macrorrhizum**Flocknäva**

Blommar under juni – juli med blommor i rosa nyanser. Bladen har en kraftig krydddoft. Trivs i alla normalfuktiga till torra jordar i sol - skugga. Blir ca 30 cm hög. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 145)

Geranium* × *magnificum**Kaukasisk näva**

En art som passar i den skuggiga delen av trädgården. Blommar under juni – juli med violetta blommor med en rödviolett mitt.

Vetenskapligt namn**Svenskt namn*****Geranium sanguineum*****Blodnäva**

En perenn som inte har höga krav på ståndorten, trivs dock bäst på något torrare platser. Blommar med karminröda blommor i juni – juli. Finns många olika sorter och färger. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 368)

Hosta cvs.**Funkior**

En perenn som varierar kraftigt beroende på art och sort. 'Halycon' har blågröna blad och ett kompakt växtsätt. *H. lancifolia* har smala blad och violetta blommor. *H. undulata* är en liten kompakt art, där bladen är oregelbundet gul – vitbrokiga. Trivs bäst i något fuktiga lägen i halv – hel skugga. (Lorentzon, Persson, Gnistmark, Johnson & Nilsson. 2002, s. 149 - 150)

Lavandula angustifolia**Lavendel**

En aromatisk halvbuske. Blommar med vita till mörkt purpurfärgade blommor i juli – augusti. Har brett användningsområde, men trivs bäst på en torr, varm sandblandad jord i direkt sol. Kan i ett skyddat och väl-dränerat ställe odlas i stora delar av landet. (Hansson, B & Hansson, M. 2008, s. 205)

Salvia nemorosa**Stäppsalia**

En perenn som trivs på de flesta jordar. Blommar med rödviolett – blåviolett blomma, som sitter kranställda på en stängel, i juni – september. (Mossberg, B & Stenberg, L. 2003, s. 522)

Bilaga 7**PL 1 - planteringsyta 1****Vetenskapligt namn****Svenskt namn****Lignoser***Kolkwitzia amabilis*

Paradisbuske

Perenner*Geranium endressii*

Spansk näva

Lök*Crocus* cvs.

Krokus

Narcissus cvs

Påsk -/pingstlilja

Tulipa cvs.

Tulpan

PL 2 - Planteringsyta 2**Klätterväxter***Clematis vitalba* 'Paul Farges'

Skogsklematis

Lignoser*Kolkwitzia amabilis*

Paradisbuske

Lonicera tatarica var. Zabelii

Rosentry

Potentilla fruticosa 'Abbotswood' E

Ölandstok

Prunus laucerasus 'Schipkaensis Macrophylla'

Lagerhägg

Prunus laucerasus 'Otto Luyken'

Lagerhägg

Prunus subhirtella 'Accolade'

Prydnadskörsbär

Spiraea betulifolia 'Tor'

Björkspirea

Spiraea japonica 'Little Princess'

Dvärgpraktspirea

Bärbuskar*Fragaria ananassa* 'Ostara'

Jordgubbar

Ribes grossularia

Krusbär

Ribes nigrum 'Holländische Rote'

Röda vinbär

Ribes nigrum 'Öjebryn' E

Svarta vinbär

Lök*Allium giganteum*

Jättelök

Crocus cvs.

Krokus

Narcissus cvs

Påsk -/pingstlilja

Tulipa cvs.

Tulpan

Vetenskapligt namn**Svenskt namn****Perenner**

Agastache foeniculum
Alchemilla mollis
Aquilegia vulgaris
Geranium endressii
Salvia nemorosa

Anisört
 Jättedaggkåpa
 Akleja
 Spansk näva
 Stäppsalia

PL 3 - Planteringsyta 3**Lignoser**

Clematis vitalba 'Paul Farges'
Hydrangea serrata 'Bluebird'
Kolkwitzia amabilis
Lonicera tatarica var. Zabelii
Lonicera nitida 'Elegant'
Mahonia aquifolium
Potentilla fruticosa 'Abbotswood' E
Prunus laucerasus 'Schipkaensis Macrophylla' -
Prunus laucerasus 'Otto Luyken'
Spiraea betulifolia 'Tor'
Spiraea japonica 'Little Princess'
Viburnum opulus 'Roseum'

Skogsklematis
 Hortensia
 Paradisbuske
 Rosentry
 Myrtentry
 Mahonia
 Ölandstok
 Lagerhägg
 Lagerhägg
 Björkspirea
 Dvärgpraktspirea
 Snöbollsbuske

Lök

Allium giganteum
Crocus cvs.
Narcissus cvs
Tulipa cvs.

Jättelök
 Krokus
 Påsk -/pingstlilja
 Tulpan

Perenner

Acaena microphylla
Agastache foeniculum
Alchemilla mollis
Aquilegia vulgaris
Geranium endressii
Geranium himalayense
Salvia nemorosa

Taggpimpinell
 Anisört
 Jättedaggkåpa
 Akleja
 Spansk näva
 Praktnäva
 Stäppsalia

PL 4 - Planteringsyta 4**Vetenskapligt namn****Svenskt namn****Lignoser**

<i>Lonicera nitida</i> 'Elegant'	Myrtentry
<i>Mahonia aquifolium</i>	Mahonia
<i>Prunus laucerasus</i> 'Schipkaensis Macrophylla'	Lagerhägg
<i>Prunus laucerasus</i> 'Otto Luyken'	Lagerhägg
<i>Viburnum opulus</i> 'Roseum'	Snöbollsbuske
<i>Weigela hybrida</i>	Trädgårdsprakttry

Perenner

<i>Geranium himalayense</i>	Praktnäva
<i>Acaena microphylla</i>	Taggpimpinell

PL 5 - Planteringsyta 5**Lignoser**

<i>Lonicera nitida</i> 'Elegant'	Myrtentry
<i>Potentilla fruticosa</i> 'Abbotswood' E	Ölandstok
<i>Prunus laucerasus</i> 'Schipkaensis Macrophylla'	Lagerhägg
<i>Prunus laucerasus</i> 'Otto Luyken'	Lagerhägg
<i>Spiraea betulifolia</i> 'Tor'	Björkspirea
<i>Spiraea japonica</i> 'Little Princess'	Dvärgpraktspirea
<i>Viburnum opulus</i> 'Roseum'	Snöbollsbuske
<i>Weigela hybrida</i>	Trädgårdsprakttry

Lök

<i>Allium giganteum</i>	Jättelök
<i>Crocus</i> cvs.	Krokus
<i>Narcissus</i> cvs	Påsk -/pingstlilja
<i>Tulipa</i> cvs.	Tulpan

Perenner

<i>Acaena microphylla</i>	Taggpimpinell
<i>Agastache foeniculum</i>	Anisört
<i>Alchemilla mollis</i>	Jättedaggkåpa
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Akleja
<i>Geranium endressii</i>	Spansk näva
<i>Geranium himalayense</i>	Praktnäva
<i>Salvia nemorosa</i>	Stäppsalia

PL 6 - Planteringsyta 6**Vetenskapligt namn****Svenskt namn****Lignoser**

<i>Lonicera nitida</i> 'Elegant'	Myrtenry
<i>Potentilla fruticosa</i> 'Abbotswood' E	Ölandstok
<i>Prunus laucerasus</i> 'Schipkaensis Macrophylla'	Lagerhägg
<i>Prunus laucerasus</i> 'Otto Luyken'	Lagerhägg
<i>Spiraea betulifolia</i> 'Tor'	Björkspirea
<i>Viburnum opulus</i> 'Roseum'	Snöbollsbuske
<i>Weigela hybrida</i>	Trädgårdsprakttry

Lök

<i>Allium giganteum</i>	Jättelök
<i>Crocus</i> cvs.	Krokus
<i>Narcissus</i> cvs	Påsk -/pingstlilja
<i>Tulipa</i> cvs.	Tulpan

Perenner

<i>Acaena microphylla</i>	Taggpimpinell
<i>Alchemilla mollis</i>	Jättedaggkåpa
<i>Aquilegia vulgaris</i>	Akleja
<i>Geranium endressii</i>	Spansk näva
<i>Geranium himalayense</i>	Praktnäva
<i>Salvia nemorosa</i>	Stäppsalia

Planteringsyta 7**Perenner**

<i>Acaena microphylla</i>	Taggpimpinell
---------------------------	---------------

Planteringsyta 8**Lignoser**

<i>Prunus subhirtella</i> 'Accolade'	Prydnadskörsbär
<i>Potentilla fruticosa</i> 'Abbotswood' E	Ölandstok

Perenner

<i>Alchemilla mollis</i>	Jättedaggkåpa
<i>Geranium endressii</i>	Spansk näva
<i>Geranium himalayense</i>	Praktnäva

Lök

<i>Crocus</i> cvs.	Krokus
<i>Narcissus</i> cvs	Påsk -/pingstlilja
<i>Tulipa</i> cvs.	Tulpan

Vetenskapligt namn

Svenskt namn

Lekbuskage

Lignoser

Amelanchier spicata

Lonicera xylosteum 'Compacta'

Häggmispel

Skogstry